№ 114 (2614) ▪ Вівторок, 3 липня 2001 року ▪ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

Другий Всеукраїнський фестиваль і конкурс «Голос України»

Лауреатом редакційного конкурсу серед учасників звітного концерту майстрів мистецтв та аматорських колективів Чернівецької області, присвяченого 10-й річниці незалежності України, стала донечка незабутнього Назарія Яремчука — Марічка. Це перший у її житті вихід на велику сцену і перше лауреатство.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

(Розповідь про звіт-концерт — на 16-й стор.).

ЦЬОГО ДНЯ

▪ 1895 р. На Катеринославщині народився майбутній видатний співак (бас) Марко Рейзен. У 1921-25 рр. — соліст Харківської опери, згодом — Великого театру. ▪ 1917 р. Політична криза у Петрограді. У Києві — виступи офіцерів та юнкерів проти більшовиків. ▪ 1932 р. Народився кінооператор Вадим Ілленко («За двома зайцями», «Вечір напередодні Івана Купала»). ▪ 1941 р. Народився відомий скрипаль Богодар Которович. ▪ 1944 р. Визволено від гітлерівців столицю Білорусії Мінськ.

Актуальність ідей і принципів

Виступ Голови Верховної Ради України І. С. Плюща на урочистих зборах з нагоди п'ятої річниці Конституції України 27 червня 2001 року

Шановні учасники урочистих зборів!

Пані, панове!

Конституції незалежної Української держави виповнюється п'ять років. Це подія, значення якої ще слід належно осмислити і оцінити.

Конституція незалежної України стала закономірним втіленням нашого багатовікового державотворення.

Визначними віхами української конституційної традиції справедливо вважаються:

— правові пам'ятки козацької доби, зокрема ідея суспільного договору між владою і громадянами, закладена в конституції Пилипа Орлика;

— забезпечення прав цивілізованої опозиції — у проекті представника Кирило-Мефодіївського братства Георгія Андрузького;

— ґрунтовна розробка доктрини парламентаризму — в проекті «Вільної спілки» Михайла Драгоманова.

(Закінчення на 2-й стор.).

Інструмент консолідації

Саме таку оцінку Основному Закону нашої держави дав Голова Верховної Ради Іван Плющ на урочистому зібранні у столиці України, присвяченому п'ятій річниці прийняття Конституції.

Водночас він визнав, що втілення в життя положень Основного Закону, присвяченого правам і свободам людини і громадянина викликає багато проблем.

Урочисте зібрання стало лише прелюдією до відзначення ювілею. У центральному парку столиці міська адміністрація наступного дня провела низку акцій, приурочених до ювілейної дати. Зокрема, представники її підрозділів консультували громадян, давали відповіді на їхні запитання.

(Закінчення на 2-й стор.).

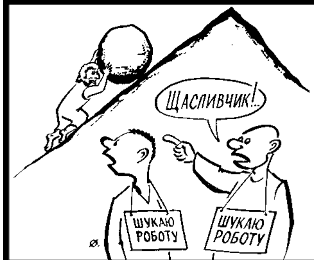
Встигнути схвалити

«Ми повинні чесно сказати Президентові: є серйозні причини не прийняти сьогодні ці рішення, або, переступивши через власні амбіції, схвалити проекти законів, що мають загальнодержавне значення», — на цьому наголосив на погоджувальній раді голів парламентських комітетів, лідерів депутатських фракцій і груп Голова Верховної Ради Іван Плющ, коментуючи лист Президента України до парламенту з проханням на кінець цієї сесії схвалити низку законів, визначених главою держави та урядом як невідкладні.

(Закінчення на 3-й стор.).

ЕТНІЧНА ФЕЄРІЯ НА ТЛІ АРХІТЕКТУРНИХ ДЕКОРАЦІЙ

Німецьке весілля, татарський сабантуй, демонстрація корейського бойового мистецтва... І все це дійство —на тлі українських хаток під солом'яними стріхами, вітряків і тинів з глиняними горщиками. Справжнє свято етносу і архітектури минулими вихідними окупувало Державний музей архітектури й побуту в Пирогово. 22 громадські організації та національні товариства репрезентували тут самобутність і колорит культурних традицій різних етнічних груп. Розігрували різні сценки із життя, звідусіль лунала національна музика, відбувалася демонстрація традиційних для тієї чи тієї етнічної спільноти строїв...

Театралізована акція інтернаціональної культури вражала уяву глядача багатоманітністю форм, багатством репертуару і органічним поєднанням етнічних переплетінь. Забуте слово «інтернаціоналізм» на цьому святі лунало звично, без пафосу, але із щирою інтонацією всеохопного щемного чуття єдності і поваги до історичної минувщини і сьогодення всіх, хто живе на нашій землі.

(Продовження теми на 13-й стор.).

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Берн—Київ. Разом до європейських цінностей

До Києва на запрошення Верховної Ради України завітала парламентська делегація Швейцарської Конфедерації. У її складі Голова Ради кантонів (верхньої палати) Федеральної асамблеї (парламенту) Швейцарії пані Ф. Содан, лідери двох впливових у Швейцарії партій — СДПШ (Соціал-демократична партія Швейцарії) та ХДПШ (Християнсько-демократична партія Швейцарії) К. Брюннер та Ф. Шттеелін. Очолює делегацію (із семи осіб) голова Комісії із зовнішньої політики Ради кантонів Федеральної асамблеї Б. Фрік.

Учора із швейцарськими колегами зустрічалися Голова ВР Іван Плющ та члени Комітету ВР у закордонних справах. Напередодні події про мету візиту авторитетних політиків кореспондентові «ГУ» розповів посол України у Швейцарській Конфедерації Євген Бершеда.

(Закінчення на 7-й стор.).

 Експерименти

Живеш на околиці — плати менше

З липня в Луцьку запроваджено диференційовану плату за житло і комунальні послуги.

Відтепер лучани, що мешкають на околицях міста, платитимуть за квартири майже вдвічі менше від городян, які проживають в центрі та інших благоустроєних районах міста. Диференціація цієї оплати визначена міською мерією, яка і є ініціатором експерименту, повідомляє **наш власний кореспондент Роман ЖИЖАРА.**

 Жах

Сигнал «SOS» лунає з-за грат

На прес-конференціях, організованих Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини Ніною Карпачовою, нудьгувати не доводиться. Надто серйозні й актуальні проблеми порушує наш омбудсман. Остання зустріч із журналістами не була винятком.

Відбулася вона в Міжнародний день ООН на підтримку жертв тортур 26 червня. Саме цього дня 1987 року набрала чинності Конвенція ООН проти тортур. Україна ратифікувала Конвенцію 1987-го.

Зарубіжні гості зустрічі — координатор системи ООН в Україні Даглас Гарднер, координатор проектів ОБСЄ в нашій країні Пітер Буркхард та експерт бюро демократичних інституцій і прав людини Геральд Стаберок, — схоже, були менше здивовані почутим, ніж представники ЗМІ.

(Закінчення на 3-й стор.).

P. S. Після планового ремонту підключено до енергомережі 2-й енергоблок Південно-Української АЕС

Актуальність ідей і принципів

Виступ
Голови Верховної Ради України І. С. Плюща на урочистих зборах з нагоди п'ятої річниці Конституції України 27 червня 2001 року

(Початок на 1-й стор.).

Згадаймо також конституційні акти Української Народної Республіки; у них ми знаходимо чимало ідей і принципів, які й донині зберігають свою актуальність.

Та всі вони так і залишилися пам'ятками боротьби за свободу.

І тільки Конституція України на рубежі третього тисячоліття стала реальною і дієвою основою розбудови незалежної демократичної держави як повноправної, повнокровної учасниці світового співтовариства.

Подібні моменти для української демократії, писав Михайло Грушевський, пов'язані з великим обов'язком і великою відповідальністю, напруженням усіх духовних і фізичних сил.

Саме з почуття високого обов'язку і відповідальності хочу сказати про найголовніше.

Почну з того, що, на мій погляд, несправедливо всі аспекти прийняття нового Основного Закону зводити до відомої «конституційної ночі».

Безумовно, вона стала заключним акордом конституційного процесу, але була підготовлена всім тодішнім ходом розвитку нашої державності.

Варто нагадати, що ще в жовтні 1990 року, тобто вже через три місяці після проголошення Декларації про державний суверенітет України, Верховна Рада утворила першу Конституційну комісію.

Наступними етапами конституційного процесу були розгляд Верховною Радою концепції Конституції, а згодом і проекту Конституції (травень—червень 1991 року), та всенародне обговорення проекту Конституції (липень—жовтень 1992 року).

Намагання деяких політиків прийняти Конституцію в стислі строки, а тим більш перенести до неї штампи нашого недавнього минулого, виявилися марними.

Також важливо, що конституційний процес не перетворився і на механічне перенесення на наш грунт різного роду доктринальних положень чи зарубіжних моделей державного устрою.

Робота над проектом Конституції органічно вписалася у повсякденний правотворчий процес, коли новітні ідеї поступово впроваджувалися в державотворче життя, а юристи і політики мужніли разом зі своїми конституційними проектами.

Конституційний процес в Україні не можна розглядати окремо від становлення правової системи незалежної держави, адже кожний новий закон перетворювався на важливий підмурок майбутньої Конституції. Досить лише згадати законодавче закріплення такого інституту, як місцеве самоврядування або роботу над Конституційним договором.

До речі, цей акт під час свого народження викликав неоднозначну, насамперед політизовану, реакцію, але тепер, коли пристрасті давно вгамувалися, слід визнати, що в ньому відпрацьовані важливі правові принципи та інститути, які потім увійшли до редакції нової Конституції.

Шановні учасники зборів!

Нинішній ювілей Конституції України викликав широкі, часом полярні, дискусії навколо того, що вона дала суспільству, державі і кожному громадянинові.

Я поділяю слова Президента України Л. Д. Кучми: Конституція «заклала підвалини нашого державного устрою, утвердження реальної демократії, піднесення міжнародного авторитету України».

У цьому контексті стрижнем оцінок Конституції є безумовне визнання її соціальної цінності.

Соціальна цінність Конституції України як нормативно-правового акта вищої юридичної сили проявляється в тому, що вона визначає демократичну спрямованість розвитку держави і суспільства, правової й політичної систем.

Конституція — це документ, в якому втілені досягнення світового конституціоналізму, а саме:

- пріоритет прав людини,
- народовладдя,
- верховенство права,
- поділ влад,
- політична, економічна та ідеологічна різноманітність,
- рівність перед законом, межі втручання держави в життя громадян.

Наш Основний Закон оформив і зберігає досягнутий у суспільстві консенсус різних політичних сил, є інструментом забезпечення балансу інтересів різних соціальних груп населення, консолідації всього суспільства.

Конституція України містить програмні положення, що визначають демократичний вектор розвитку українського суспільства і держави, стають фундаментом їх подальшої модернізації.

Конституція є основою стабільного правового статусу людини і громадянина. У ній відтворені концептуальні положення всіх основних міжнародно-правових актів щодо захисту прав людини і основних свобод.

Значимість чинної Конституції України посилюється й тим, що її норми є нормами прямої дії.

Вона дає можливість забезпечити усталений порядок у суспільних відносинах і є центром правової системи України, вагомим підгрунтям створення нормативної бази діяльності державних структур, громадських інституцій та функціонування їх у конституційних межах.

Основний Закон України встановлює систему і структуру державних органів, визначає їх функції та обсяг компетенції регламенту діяльності державних структур на основі принципу поділу влад, законності, спрямування їх зусиль на забезпечення прав і свобод людини.

Конституція України визнає, що людина, її права і свободи є основним пріоритетом, найвищою соціальною цінністю і якраз стає тим національним ідеалом, до якого прагнули ті, хто стояв біля джерел нашої державності.

Та будемо відверті: п'ятирічний досвід свідчить, що саме втілення в життя цього розділу Конституції викликає і зараз чи не найбільше проблем.

За влучним висловом одного з відомих наших науковців, поки що «крила Конституції» підрізають соціально-економічні проблеми, численні негаразди нашого життя.

Цьому були присвячені вчора парламентські слухання у Верховній Раді на тему: «П'ята річниця прийняття Конституції України. Права і свободи громадян — сподівання і реальність».

Розмова відбулася абсолютно відверта, її лейтмотивом стало визнання того факту, що немає іншого шляху, як крок за кроком втілювати в життя норми Конституції.

Впевнений, що з поліпшенням економічної ситуації в державі буде змінюватися і сприйняття Конституції кожним громадянином України. Ось чому основну увагу мусимо зосередити на подальшій реалізації Конституції на основі набутого п'ятирічного досвіду.

Можна відзначити принаймні три аспекти реалізації конституційних положень.

По-перше, конституційні вимоги мають бути конкретизовані і розвинені шляхом законодавчої діяльності парламенту.

У певних випадках Конституція прямо вимагає цього, в інших таких вимог у тексті Основного Закону не зафіксовано.

Проте це робити необхідно, адже в Конституції неможливо виписати конкретні механізми реалізації всіх питань, щодо яких вона встановлює засади правового регулювання.

По-друге, правила, встановлені Конституцією і конкретизовані законами, мають реально застосовуватися органами виконавчої влади шляхом видання підзаконних актів, прийняття та виконання конкретних управлінських рішень і, нарешті, шляхом конкретної повсякденної роботи, спрямованої на виконання конституційних та законодавчих приписів.

По-третє, для реалізації конституційних положень необхідні кадри, матеріальні й фінансові передумови.

Ми свідомі того, що без цього конституційні положення частогусто залишатимуться лише ефектними фразами.

Законотворча робота з реалізації положень Конституції тривала протягом п'яти років, не припиняється вона і зараз.

Верховною Радою України другого скликання (1994-1998 роки) прийнято 750 законів, причому більше половини з них ухвалено вже після прийняття нової Конституції.

Закони, що визначали засади діяльності Кримської Автономії, Конституційного Суду, місцевого самоврядування, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, Вищої ради юстиції, Рахункової палати, Центральної виборчої комісії, Ради національної безпеки і оборони, були безпосередньою реалізацією відповідних конституційних норм.

Парламент нинішнього скликання продовжує законотворчу діяльність, спрямовану на реалізацію конституційних положень. Прийнято більш як 850 законів. Це закони про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим, про столицю України — місто-герой Київ, про Національний банк України, про охорону культурної спадщини, про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії, про політичні партії. І цей перелік можна було б продовжити.

Особливої уваги заслуговує нещодавно прийнятий пакет законів, якими здійснено приведення засад функціонування нашої судової системи до вимог Конституції, і який деякі політики і журналісти відразу ж охрестили «малою судовою реформою».

До числа актів, які законодавчо втілюють конституційні положення, слід віднести і прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 року новий Кримінальний кодекс України. Цей документ за своїм обсягом і характером є поки що найзначнішим законодавчим актом, який ми ухвалили після Конституції.

У нових редакціях прийняті також Кримінально-процесуальний та Цивільний процесуальний кодекси, що є виконанням наших зобов'язань перед Радою Європи.

Якщо згадати про рішення парламенту стосовно бюджетного, цивільного та ряду інших вагомих кодифікованих актів, то ясно, що цей процес, попри всі наявні проблеми, стає дедалі динамічнішим. Ведеться інтенсивна робота над низкою важливих законодавчих актів, прийняття яких безпосередньо передбачено Конституцією.

Однак не можна обминути той борг, який до сих пір має наш парламент, не прийнявши низки законів, що є прямою вимогою Конституції. Зокрема, закони про Кабінет Міністрів України, про адміністративно-територіальний устрій, про регламент Верховної Ради.

Очевидно, що ці закони, як і багато інших, можуть бути прийняті і набрати чинності за умови особливо ретельного узгодження позицій всіх учасників законотворчого процесу.

Щодо парламенту, то Верховна Рада України робила і буде робити все можливе для того, щоб конституційні норми якнайшвидше стали реальністю.

Шановні друзі!

Майже половину свого незалежного шляху Україна пройшла з новою Конституцією.

Її вплив на соціально-економічну ситуацію докладно проаналізовано 15-16 червня цього року в ході представницької конференції «Нові політичні реалії України на рубежі тисячоліть», у виступі Президента України Л. Д. Кучми на цій конференції.

Попереду — відзначення десятої річниці незалежності України, що також стане приводом для грунтовних, багатопланових дискусій.

Сьогодні ж я хочу зупинитися ще і на проблемі, яка давно назріла.

Поважаючи і виконуючи Конституцію, треба думати над її удосконаленням.

Це потрібно не заради якихось конкретних посадових осіб чи гілок влади, а перш за все і виключно — заради народу і держави.

Робити вигляд, що такої проблеми не існує, або зводити все до половинчастих, паліативних рішень було б великою провиною перед Україною, її майбутнім.

Йдеться про необхідність і перспективи внесення змін до Конституції.

Під час роботи над її проектом постійно декларувалося, що ми готуємо цей документ на віки. Перебіг конституційного процесу довів ілюзорність подібних сподівань.

Реалії суспільного розвитку з моменту прийняття Основного Закону постійно нагадують, що він усе ж є не вершинним досягненням державницької думки, а результатом політичного компромісу, так би мовити, «мистецтвом можливого».

Та пам'ятна «конституційна ніч» мала не тільки позитивні наслідки — з Конституції було вилучено низку принципових положень, що зумовило її половинчастість, заклало суперечності, які постійно і дедалі виразніше дають про себе знати.

Значною мірою була порушена внутрішня логіка основоположного законодавчого акту, в тому числі й особливо — у частині, що стосується повноважень і функцій гілок влади, взаємовідносин між ними.

Якби нам тоді вдалося на конституційному рівні досконало визначити функції законодавчої і виконавчої гілок влади, ми б не мали сьогодні тих конфліктів і суперечностей, що періодично виникають у реальному житті.

Ці проблеми все ще сприймаються нашим суспільством у персоніфікованому аспекті.

За всієї схильності до персоніфікації не слід шукати основні причини конфліктів між гілками та органами влади в особистостях. Певні розходження між Президентом, парламентом та урядом були, є і будуть. Але вся річ у механізмах, які б дозволяли цивілізовано розв'язувати їх у правовій площині.

А якщо називати речі своїми іменами, то за дискусіями навколо розподілу влади, відносин між її гілками і всього іншого іде, як правило, хитра і підступна гра.

Спроби робити це на хвилі кон'юнктури і політичної боротьби, а кілька таких проектів було внесено на розгляд Верховної Ради, цілком безперспективні.

Проте є об'єктивні закономірності, з якими ми не можемо не рахуватися.

Це насамперед вища воля народу, висловлена на всеукраїнському референдумі, яка мусить бути реалізована.

Зараз у суспільстві ведеться широка дискусія щодо концепції реформування політичної системи України.

Результати цієї дискусії, викладені у вигляді виважених, науково обгрунтованих рекомендацій, мабуть, і стануть параметрами тих змін, які потрібно буде внести до Конституції.

Ми свідомі того, що внесення змін до Конституції це складний, комплексний процес. Він потребує як точного прогнозування наслідків, так і врахування перспектив державного будівництва, які були б зрозумілі і сприймалися народом.

Лише за таких умов удосконалення Конституція досягне своєї мети, стане надійним фундаментом ефективної діяльності усього державного механізму, подальшої трансформації суспільства.

Від цього багато в чому залежить відповідь на запитання, чи готова Україна до викликів часу, чи зможемо ми реалізувати нашу «українську мрію», тобто збудувати незалежну суверенну державу Україну.

Дякую за увагу!

Інструмент консолідації

(Початок на 1-й стор.).

Своє бачення проблем втілення в життя Конституції висловила і опозиція. Вулицями столиці пройшла акція протесту, організована так званим «Громадським комітетом захисту Конституції «Україна без Кучми». За різними оцінками — організаторів акції і міліції — у ній взяло участь від 500 до 1000 осіб, здебільшого —молоді люди. Попереду колони пронесли домовину з написом «Конституційні права громадян України», велике полотнище державного прапора та карикатуру на главу держави. Організатори акції — Соціалістична, Соціал-демократична (голова Юрій Буздуган) партії, Всеукраїнська партія трудящих та Українська комуністична спілка молоді.

Опозиція планувала на перехресті вулиць Інститутської та Банкової знову встановити стелу на честь журналістів, які загинули, виконуючи свої професійні обов'язки. Однак міліція заборонила це робити, мотивуючи відсутністю дозволу міської влади. Водночас невідомі викрали двигун, за допомогою якого планувалося підняти стелу. Співкоординатор акції Юрій Луценко заявив, що домовина, яку хотіли поставити перед резиденцією глави держави, мала нагадувати про те, що в Україні нехтуються конституційні права громадян, а стела — про те, що в Україні і досі немає свободи слова.

Окрім того, біля арки Дружби народів дев'ятий день діє інформпост опозиції.

Володимир КОРОЛЮК.

Грати за європейськими правилами

«Державний бюджет на 2002 рік буде сформовано без нового Податкового кодексу. А Верховна Рада скоріш за все прийме «малий» Податковий кодекс — зміни до чинного законодавства, спрямовані на зменшення кількості податків і їх ставок». Про це заявив на прес-конференції Голова Верховної Ради Іван Плющ.

На його думку, чи ухвалить ВР «малий» Податковий кодекс до кінця нинішньої сесії, залежить від уряду. Якщо Кабмін чітко заявить, що виступає за лібералізацію податкового законодавства і підтримає запропоновані зміни, вже наступного четверга парламент може розглянути і прийняти відповідний законопроект. «Було б краще, якби уряд все-таки визначився, за якими правилами хоче грати, і вніс свої пропозиції, — сказав І. Плющ. — Треба грати за європейськими правилами, привівши національне законодавство до європейських стандартів».

Коментуючи заяву екс-прем'єра Віктора Ющенка про готовність очолити на наступних парламентських виборах міжпартійний блок, Іван Плющ зазначив: до якого блоку пристане Віктор Андрійович, залежить від нього самого. «Я не знаю, хто йому що пропонував. Особисто я —нічого», — сказав І. Плющ. Нині, за словами Голови ВР, «викристалізовується центристський блок». До нього уже входять чотири партії: Народно-демократична, Аграрна, Регіонів і «Трудова Україна». «Я вітав би, якби Віктор Ющенко прийшов до цього блоку, — заявив Іван Плющ. — Однак яку позицію займе Віктор Андрійович, треба запитати у нього».

Говорячи про наступну виборчу кампанію, глава парламенту висловився за те, щоб четверту Верховну Раду України обирали за новим законом, який значно покращив би виборчу систему. Іван Плющ високо оцінив останній проект виборчого закону, направлений на підпис Президентові, в якому враховано більшість пропозицій Центрвиборчкому. Однак, за даними Голови ВР, Президент готує вето на цей закон. На думку Івана Плюща, у співвідношенні між пропорційною і мажоритарною виборчою системою у виборчому законі треба зберегти стару пропорцію 50 на 50.

Детальніше про прес-конференцію Голови Верховної Ради України читайте у наступному номері газети.

Юліана ШЕВЧУК.

Не треба нав'язувати рішення

Нещодавно керівник місії МВФ в Україні п. Джуліан Беренгаут заявив про негативне ставлення Фонду до прийняття парламентом»Малого податкового кодексу», який передбачає зниження ставок оподаткування. Позиція Фонду мотивується тим, що кодекс не містить компенсаційних заходів щодо запобігання можливих бюджетних втрат. Коментує перший заступник Голови Верховної Ради України, лідер СДПУ(о) Віктор МЕДВЕДЧУК:

— Позиція МВФ з цього питання є прикладом нав'язування Україні рішень, які не відповідають її власним економічним інтересам. Прийняття змін до податкового законодавства на сесії, що завершується, — це єдиний можливий шлях затвердження бюджету 2002 року на новій податковій базі.

Натомість підхід МВФ цілковито ігнорує факт існування колосального тіньового сектору в економіці України, легалізація якого без радикального зменшення податкового тиску неможлива. Тож ми і надалі послідовно відстоюватимемо необхідність невідкладного законодавчого розв'язання проблеми зниження податкового тиску.

Партій буде не більш як двадцять

Перебуваючи в Україні, голова Центрвиборчкому Російської Федерації Олександр Вишняков мав робочу зустріч у Комітеті ВР з питань державного будівництва та місцевого самоврядування.

Гостя поінформували про законотворчі процеси в парламенті напередодні чергових виборів до Верховної Ради. Зокрема, голова комітету Юлій Іоффе вважає, що народних депутатів обиратимуть за чинним законом із внесенням деяких змін, тобто за змішаною системою 50:50. На новий ухвалений ВР закон 75:25 Президент накладе вето, для подолання якого голосів не вистачить.

Олександр Вишняков сказав, що у Росії є також багато прихильників виборів і за партійними списками. Перевага в тому, що ця система стимулює політичну структуризацію суспільства, інтенсивно формує дієздатність політичних партій. Нині їх у Росії 197, в Україні також понад сто.

За словами російського голови Центрвиборчкому, після того, як Держдума прийняла закон про політичні партії, їх стане не більше 20. У зв'язку з цим Центрвиборчком має намір запропонувати провести спочатку регіональні вибори на пропорційній основі та узагальнити цей досвід.

Анатолій КАРАСЬ.

Встигнути схвалити

(Початок на 1-й стор.).

Якщо парламент не впорається з цим завданням за два пленарні тижні до дня закриття сесії — 13 липня, депутати, вважає Л. Кучма, мають продовжити роботу сесії. На думку І. Плюща, продовжувати сесію недоцільно, однак парламентарії мають докласти максимальних зусиль, щоб до кінця сесії прийняти всі необхідні рішення.

Зокрема, як повідомив на Погоджувальній раді перший заступник Голови Верховної Ради Віктор Медведчук, до останнього голосування цілком готовий проект Цивільного кодексу. Гірша картина з законом про судоустрій. Хоча парламент і запобіг можливій судовій кризі в Україні — проголосував за так звану малу судову реформу — виробити єдиний узгоджений варіант закону про судоустрій на сьогодні не вдалося. За словами голови парламентського Комітету з питань правової політики Олександра Задорожнього, в обох законопроектах (у авторстві В. Шишкіна, В. Сіренка та у авторстві О. Задорожнього, С. Гавриша) «є принципові положення, за якими досягти компромісу дуже важко». Комітет попросив погоджувальну раду винести проект закону про судоустрій на розгляд сесії наступного четверга — 5 липня, пообіцявши протягом наступних двох днів провести додаткову узгоджувальну роботу.

Погоджувальна рада вирішила проголосувати у четвер питання про внесення до порядку денного «малого» Податкового кодексу. Заступник Голови ВР Степан Гавриш повідомив, що у неділю відбулося засідання робочої групи з підготовки Податкового кодексу за участю представників Кабінету Міністрів. За його словами, робоча група дійшла висновку, що прийняття Податкового кодексу на нинішній сьомій сесії «у сучасних умовах неможливе». Через це робоча група вважає за необхідне доопрацювати «малий» Податковий кодекс і прийняти його на поточній сесії. Це дасть змогу готувати проект держбюджету-2002 на новій податковій базі. С. Гавриш зазначив, що на сьогодні не узгодженими з урядом залишаються положення про ставку податку на прибуток підприємств, яку Кабмін пропонує знизити на 5 відсотків, а також ставка податку на доходи громадян. За словами С. Гавриша, робоча група не виробила єдиної думки щодо ставок цих податків. Очікується, що остаточне рішення буде прийнято на засіданні робочої групи в середу, У свою чергу, Голова Верховної Ради Іван Плющ також закликав депутатів прийняти до кінця сесії «малий» Податковий кодекс.

Загалом нинішнього пленарного тижня ВР планує розглянути близько 120 законопроектів. У вівторок, 3 липня, передбачається обговорення 18 питань. Зокрема, зміни до законів про оплату праці та про державні гарантії відновлення заощаджень громадян.

У середу, 4 липня, на обговорення сесії планується винести 11 законопроектів. Зокрема, проект закону про державний комітет ядерного регулювання України, зміни до законів про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів, про дорожній рух тощо. О 15-й годині у ВР відбудуться парламентські слухання з питань виконання законів України в галузі боротьби з корупцією.

У день голосування — четвер, 5 липня — проект розкладу засідань ВР передбачає прийняття рішення щодо майже 90 законопроектів та проектів постанов. Серед документів, визначених Президентом України та урядом як невідкладні та першочергові, проект зміни до закону про відходи (у повторному третьому читанні), про фонд державного майна (у другому читанні), про фонд гарантування вкладів фізичних осіб (у другому читанні) та проект Земельного кодексу України в повторному другому читанні з пропозиціями Президента України. Планується розглянути законопроекти про закони і законодавчу діяльність, про статус депутатів місцевих рад, про міжнародну технічну допомогу, про нафту і газ тощо. Крім цього, запропоновано до розгляду законопроекти про інноваційну діяльність, про право власності на окремі види майна, про засади функціонування оптового ринку електричної енергії, про амністію тощо.

У п'ятницю, 6 липня, депутати обговорюватимуть проект Пенсійного кодексу України, законопроекти про механізм відновлення знецінених заощаджень громадян України тощо.

Юліана ШЕВЧУК.

До відома народних депутатів України

Перше засідання секції «Страхування в Україні» Всеукраїнського депутатського клубу народних депутатів України «Парламент» у Верховній Раді України відбудеться 3 липня 2001 року о 18.30 в кімнаті № 12 за адресою: вул. Грушевського, 18/2.

Партійні рядки

Альтернативи немає

Виборчому блоку націонал-демократичних сил на чолі з екс-прем'єр-міністром Віктором Ющенком альтернативи немає. Про це заявив на черговому з'їзді партії «Реформи і порядок» її голова Віктор Пинзеник. Власне, альтернативи не було і лідерові «реформаторів», якого вкотре обрали головою ПРП.

З'їзд схвалив рішення про створення політичного блоку вкупі з Народним рухом України та Конгресом українських націоналістів. Водночас Віктор Пинзеник не виключає, що довкола Віктора Ющенка можуть об'єднатися не тільки праві, а й низка центристських партій. У доповіді пролунала навіть упевненість, що цей блок може зібрати 40 відсотків голосів виборців, які ще не визначилися. Не виключає лідер ПРП і орієнтації та підтримки нового блоку і вчорашніми прихильниками «партії влади», які розчарувалися в ній.

Іще одна партія захисників селян

У столиці пройшов установчий з'їзд нового політичного об'єднання — Партії захисників селян, на який зібралися 105 із 131 делегата з усіх регіонів України.

Головою партії обрано народного депутата заступника головного редактора газети «Сільські вісті» Івана Бокия, його заступником — народного депутата Василя Цушка.

Другий етап з'їзду пройде восени. Народний депутат Борис Олійник, який був присутній на з'їзді, передає «Інтерфакс-Україна», заявив, що створення такої партії — його давня мрія.

Володимир ВОЛИНСЬКИЙ.

У номер

Київ

Сигнал «SOS» лунає з-за грат

(Початок на 1-й стор.).

Для відомих правозахисників, як то кажуть, відкриті всі двері камер колоній та СІЗО, де й процвітають жорстокість і приниження. А журналістам побувати в них складно, та й то не всюди.

Мені, скажімо, доводилося бачити штрафні ізолятори, камери смертників, тюремні кам'яні «мішки» та інші «екзотичні» місця. Але те, що розповіла Ніна Карпачова і запрошена нею жертва тортур...

— Ми домоглися вперше після 1937 року, щоб листи із СІЗО СБУ виходили без цензури, — каже омбудсман. — Близько 300 працівників міліції покарано за жорстоке поводження щодо підслідних.

Нині в колоніях та СІЗО України перебуває майже 227 тисяч громадян, причому в слідчих ізоляторах — близько 45 тисяч. Серед затриманих 37% тих, кого, на думку Карпачової, не було потреби заарештовувати. В Європі така цифра не перевищує 12%.

Нещодавно Ніна Іванівна звернулася до керівників правоохоронних органів з вимогою вжити заходів щодо забезпечення затриманих у місцях попереднього утримання медичною допомогою та харчуванням.

Приголомшливий факт: колонії засуджені вважають ледь не санаторієм порівняно із СІЗО, де вони страждали довгі місяці й роки до суду.

В одному з них, Криворізькому, 100 днів відстояла і відсиділа Любов Федорівна Журавська, розповідь якої вразила учасників прес-конференції:

— За моєю скаргою Ніна Іванівна відвідала СІЗО № 3, де із жінками обходяться, як з рабинями. Проте вони мало що могли розповісти, до такої міри залякані. А я наважилася на це попри погрози, бо мовчати про знущання над нашими сестрами, дружинами й матерями не можна.

Ви знаєте, що таке «воронок», куди буквально ногами заштовхують 21 особу і везуть без світла і води етапом? Може, чули про «столипінський» вагон, у «купе» якого по 16 осіб?

Заарештували мене за сфальсифікованою Солонянською райпрокуратурою справою: нібито витратила майно господарства. Забігаючи наперед, скажу, що райсуд засудив мене умовно, але облсуд скасував несправедливий вирок. У перші дні арешту я оголосила голодовку, а в СІЗО мене «заспокоїли»: труп списати легше, ніж наволочку. Кинули до камери, де на 10 ліжок було 18 осіб. Усі, до речі, рецидивістки, здатні на все.

В іншій камері на 25 ліжках розміщалося 39 жінок, у тому числі вбивці. Вони знущалися наді мною, як хотіли: ображали, били, роздягали. Спала я на бетонній підлозі. Контролери і деякі начальники особливо старалися: били, вульгарно обшукували, змушували роздягатися, сидіти навпочіпки, віджиматися до знепритомнення. При мені сталося самогубство: дівчина не витримала знущань з боку співкамерниць і тюремників.

У Криворізькому СІЗО кожен третій з утриманців — дистрофік, практично всі хворіють. Про воші, мишей, тарганів і клопів не кажу...

...Ви, читачу, вірите, що таке ставлення може бути з людьми, чию вину ще не доведено судом? Вірте! І не таке, на жаль, буває в наших слідчих ізоляторах, звідки, як із пекла, прагнуть якомога швидше «на зону».

Фотофакт

На честь Дня Конституції учасники акції «Україна без Кучми» встановили біля адміністрації Президента України домовину з написом «Конституційні права громадян України». Вони також намагалися встановити пам'ятник Незалежним журналістам, але міліція заблокувала вихід із машини, де була стела. Співкоординатор акції «Україна без Кучми» Юрій Луценко заявив, що опозиція проводитиме вуличні акції, доки не доб'ються правди і причетні до «касетного скандалу» не сядуть на лаву підсудних.

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

Ви знаєте, що таке «воронок»?

Чи може джерело стати... шматочком сиру?

Референдум: за, проти, утрималися

«Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії (ст.69).

Всеукраїнський референдум проголошується за народною ініціативою на вимогу не менш як трьох мільйонів громадян України, які мають право голосу, за умови, що підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області (ст.72).

Референдум не допускається щодо законопроектів з питань податків, бюджету та амністії (ст.74).

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ... Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами. Ніхто не може узурпувати державну владу (ст.5)».

Це цитати з Конституції України, 5-ту річницю якої відсвяткували минулого тижня. Це пам'ятка для народу — єдиного джерела влади. Це пам'ятка для держави, її органів або посадових осіб. І, напевне, нагадування про зміст цих статей зайве лише для однієї персони: гарант дотримання Конституції, за ідеєю, найкраще володіє предметом.

Як відомо, з 25 квітня почав роботу центральний штаб з організації всеукраїнського референдуму. Ініціатори «дослідницької» діяльності, здається, не порушують положень Основного Закону: їхня «цікавість» не торкається «крамольних» питань про податки, бюджет та амністії. Навпаки, тема пропонованого референдуму, швидше, пов'язана з «покаранням»: вона присвячена питанню про дострокове припинення повноважень Президента Леоніда Кучми. Для процедури всеукраїнського волевиявлення за народною ініціативою вже створено прецедент — згадаймо про оголошений президентським указом квітневий референдум минулого року. Як і попереджали свого часу Леоніда Даниловича опоненти, народна ініціатива може бути інструментом багаторазового використання.

Наприкінці квітня нинішнього року одна з авторів «референдумної» ідеї Юлія Тимошенко запевнила: «Згідно з найпесимістичнішими прогнозами, на збирання трьох мільйонів підписів штабу потрібно буде 263 дні».

Та в Центрвиборчкомі уже вкотре за неповних два місяці знаходять «недбалість» в оформленні документів зборів ініціативних груп з підготовки та проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.

«Сьогодні очевидно, що Кучма насамперед намагається не допустити референдуму, а це свідчить про те, що він невпевнений у своєму адмінресурсі. Якби він був у ньому впевнений, він сам би ініціював проведення референдуму, щоб підтвердити свої повноваження після політичного скандалу. І це було б зрозуміло і світу, і Україні.

Якщо народ скаже «ні», то Кучма буде позбавлений можливості казати, що його підтримують мільйони. І де-факто він буде вже не Президентом України, а просто людиною, котра зайняла президентське крісло» ***(Юлія ТИМОШЕНКО, лідер партії «Батьківщина»).***

«На президентських виборах мене підтримали 16 мільйонів виборців. І з такою підтримкою я маю моральне право продовжувати роботу. А якщо опозиція хоче лише відставки Президента, то нема сенсу сідати за стіл переговорів, хоч би який він був — круглий чи квадратний. Референдум пропонують ті, хто хоче кинути Україну у вир нестабільності. Я досить міцно себе почуваю: фізично, морально і політично» ***(Леонід КУЧМА, Президент України).***

А що з цього приводу думають народні депутати, які репрезентують різні політичні сили в парламенті?

Анатолій ЄРМАК, Всеукраїнська партія «Собор», член депутатської групи «Антимафія»:

— До референдуму про недовіру Президентові ставлюся позитивно. По-перше, він не суперечить Конституції. По-друге, скільки можна знущатися з держави, у якій ніхто (звісно, якщо прислухатися до слів глави держави), крім нього, не працює?! Всі тільки змови плетуть, думають, як би їм очорнити бездоганно чистого Президента. А «бездоганно чистий» лише встигає стрілки переводити. То на парламент, котрий «у всьому винен», то на прем'єрів, які не вміють домовлятися з «поганим» парламентом.

До речі, всіх глав уряду Президент відправляв у відставку не за недоліки. Згадаймо: того за станом здоров'я (згодом сам Леонід Данилович ледве не захворів — так жалкував, що зняв Павла Лазаренка не за корупційні дії). Того за формування власного політичного іміджу. Того ще за щось. Однак усі призначення «невдалих прем'єрів» робилися саме з подачі Президента. Тому, переконаний, нам треба обов'язково дізнатися, як до діяльності самого Леоніда Кучми на посаді Президента ставиться народ. Тим більше що йдеться про жахливі звинувачення на його адресу. А він продовжує залишатися главою держави. Треба дати народові висловитися з усіх поставлених запитань. Адже він — єдине джерело влади, а не відстійник, куди можна безцеремонно зливати брудні води.

Василь КОСТИЦЬКИЙ, фракція СДПУ(о):

— Я за стабільність у державі, яка визначається Конституцією України. Мені дуже прикро, що досягнутий штиль після кількамісячних штормів може бути зірваний референдумом. Я не знаю, на чий млин ллють воду політичні сили, які його ініціюють. Але впевнений: результат буде такий, як після відомих березневих подій. Тобто ті, хто начебто сповідує праву ідею, ідуть на демонстрації, а навчені Леніним комуністи прилаштувалися позаду. Хочу нагадати вам фразу вождя світового пролетаріату: «Пролетаріат бореться за владу, а буржуазія крадеться до влади».

Тепер комуністи стали мудріші, вони крадуться до влади під прикриттям. Подивіться, «червоні» проголосували за відставку Ющенка, а за призначення Кінаха чомусь «не насмілилися». Недавно вони намагалися відправити у відставку і керівництво парламенту. Чому? А тому, що цілковита дестабілізація — їх споконвічний принцип.

Я знаю, що ідею з цим референдумом підтримують і деякі праві. Майже передінфарктний стан для будь-якого політика з досвідом і здоровим глуздом: червоні комуністичні прапори у дружньому обрамленні червоно-чорних націоналістичних стягів. Жах! Колапс! Хтось дуже вперто хоче розпочати нову холодну війну, нав'язуючи суспільству референдум за народною ініціативою. Він тільки спричинить нові тріщини між Україною та Європою. А це вигідно не тільки східно-північним сусідам, а й комусь на Заході. Тому вважаю, що проведення референдуму — не просто недоцільний, а й антидержавний захід.

Олександр МОРОЗ, голова СПУ, лідер фракції «Лівий центр»:

— Відразу уточнюю: йдеться про референдум не про недовіру Леонідові Кучмі. Люди вже давно висловили йому недовіру. Якби Президент «ходив у народ», а не на зібрання, скликані чиновниками, він сам би переконався б, яку оцінку йому виставили виборці. Референдум потрібен для іншого: підказати Леонідові Кучмі крок, що він його має зробити у правовому плані. Тобто перевести політичну кризу у правове русло, щоб не вулиця вирішувала, палити їй опудало у смугастій робі чи ні, а правовим шляхом прийти до розв'язання колізії.

Є ще один шлях — імпічмент, але через низку відомих причин він поки що непрохідний. Тому суспільство має сказати своє вирішальне слово, допомогти Президентові зважитися на необхідний за такої ситуації крок.

Леонід Кучма оперує тезою: його, мовляв, підтримали 16 мільйонів громадян. Ми пам'ятаємо, як його «підтримували» — з допомогою шантажу, фальсифікацій, обману виборців. Ця теза — зухвала неправда.

У нас фальсифікацій не буде. Ми маємо змогу швидко зібрати підписи і забезпечити справді вільне волевиявлення. Це словосполучення нарешті писатиметься без лапок. Головна перешкода — здолати процедуру спротиву, що його чинять слухняні наказам Банкової органи. Але я вірю, що цей «ланцюжок» буде розірвано і референдум відбудеться. Як любили повторювати минулого року в оточенні Кучми, «за будь-якої погоди».

Михайло РАТУШНИЙ, фракція УНР:

— Право народу як суб'єкта влади на референдум беззаперечне. Це, без сумніву, є одним з інструментів його волевиявлення. Я розумію всю гостроту проблем, які нині непокоять суспільство. Треба бути сліпим і глухим, аби не бачити, що влада втратила в народу довіру. Все, її кредит майже повністю вичерпано. Особливо після того, як відправили у відставку Віктора Ющенка — єдиного, кого суспільство шанувало і називало своєю надією. Але... Якщо говорити про референдумну практику, що склалася протягом двох останніх років, — маю на увазі «всенародне опитування за волевиявленням» Олександра Волкова, Віктора Медведчука «сотоварищи» та нинішню ініціативу інших товаришів, — то це певний елемент профанації такого права. Це право хочуть інспірувати сили, які не відбивають глибинних інтересів народу.

Тому до референдуму за народною ініціативою я ставлюся, в принципі, позитивно. Але якщо говорити про даний конкретний референдум —то це, на мою думку, більше схоже на зведення вузькогрупових інтересів, у якому сторонньому брати участь не має сенсу. Бо сторонні, себто виборці, можуть опинитися в ролі, перепрошую, ворони з актуальної версії відомої байки: «Тримає ворона шматочок сиру. А під деревом хитра лисиця: «Вороно-вороно, ти підтримуєш акцію «Україна без Кучми»? Навчена історією птаха мовчить. «Вороно, невже ти за антинародний режим?» — Мовчить. «Вороно, хочеш жити в Україні без Кучми?» — не вгамовується лисиця. Нарешті ворона не витримує натиску і каркає: «Так...» Сир зникає разом з лисицею. Ворона ошелешено завмирає на гілці і нарешті видає «філософське»: «Цікаво, а якби я сказала «ні», що від цього змінилося б?»...

Петро ПОРОШЕНКО, лідер депутатської групи «Солідарність»:

— Я проти референдуму тому, що країні потрібна стабільність. А в нас і так багато факторів, котрі можуть дестабілізувати політичну ситуацію. У будь-якій країні світу за рік до парламентських виборів припиняються всілякі розмови, котрі лише збурюють суспільство. Я впевнений, що нам треба домовитися про мораторій на всякі сумнівні ініціативи, які закінчуються для народу не благом, а соціальною напруженістю, ескалацією конфлікту в масштабах усієї держави. Подивіться, сьогодні деякі гарячі голови пропонують навіть зміну конституційного устрою держави. Так ми можемо «доініціюватися» до молдовського варіанта. Ні, референдум, вважаю, для держави, для народу не потрібний.

Іван КІРІМОВ, фракція партії «Батьківщина»:

— Я не доводитиму політичну доцільність референдуму. Вона очевидна. Напевне, ті з моїх колег, хто виступає проти, рідко зустрічаються зі своїми виборцями. Але зупинюся на юридичному аспекті. В Конституції сказано, що ніхто не може узурпувати державну владу, тобто перевищувати дані йому законом повноваження і здійснювати дії, які суперечать інтересам суспільства. За логікою наших опонентів, у разі узурпації влади органом державної влади питання про довіру чи недовіру цьому органові не можна виносити на референдум. Але, даруйте, таке твердження суперечить внутрішній логіці Основного Закону, тому що не дає відповіді на запитання, як демократичним шляхом народ може звільнитися від узурпатора. У країнах справжньої демократії такі питання розв'язуються просто: шляхом висловлення недовіри вищим органам державної влади на всенародних референдумах. Що закінчуються логічно — відставкою.

Тим часом у центральному штабі з проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою оглядачу «ГУ» повідомили, що «гарячою лінією» (багатоканальним телефоном) за півтора місяця скористалися понад 5 тисяч осіб. Дзвінки надходять з усіх регіонів України. Майже всі абоненти гаряче схвалюють ідею референдуму. Люди ставлять логічне запитання: чому той, квітневий, референдум дозволили, а тут виникають такі перепони? Є й провокативні дзвінки, про що свідчить неодмінний стиль — брутальна лайка.

Послугами «гарячої лінії» користуються люди різних соціальних груп і віку. Як завжди, активні пенсіонери. Вони пропонують допомогу в організаційних питаннях. До речі, зазначають у штабі, це не просто протестний елемент, який ностальгує за «старими добрими часами», а люди, котрі добре розбираються у положеннях Конституції України. Наприклад, абоненти звертають увагу на рішення Конституційного Суду, в якому сказано, що чинна Конституція не передбачає інституту висловлення недовіри органам державної влади на всеукраїнському референдумі як можливої підстави для дострокового припинення їхніх повноважень. Але це не забороняє таке питання виносити на референдум. Якщо вже народу довірили більше право — визначати і змінювати конституційний лад, то чому він не може з'ясувати на референдумі далебі другоряднішe питання — про недовіру вищим органам державної влади?

Здається, все логічно. Народ обрав Леоніда Кучму Президентом. І тільки він, народ, має право висловити ставлення до об'єкта «свого» вибору. Якщо абсолютною більшістю голосів він скаже Леонідові Кучмі «ні», тоді повернемося до цитати з Юлії Тимошенко. Пам'ятаєте, про людину, яка зайняла президентське крісло? А якщо скаже «так», Президент стане фізично, морально і політично ще сильнішим. Хто проти?

Людмила КОХАНЕЦЬ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про аварійно-рятувальні служби» Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до деяких законів України такі зміни:

1. У Гірничому законі України (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 50, ст. 433; 2001 р., № 2-3, ст.10):

1) в абзаці першому частини першої статті 3 після слів «Про охорону навколишнього природного середовища» доповнити словами «Про аварійно-рятувальні служби», «Про цивільну оборону України»;

2) у статті 10 слова «Комітет по нагляду за охороною праці України» замінити словами «спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці»;

3) статтю 22 викласти в такій редакції:

«Стаття 22. Експертиза проектних рішень з протиаварійного захисту, безпеки проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації гірничих підприємств

Державна технічна (будівельно-технічна), екологічна та санітарно-гігієнічна експертизи безпеки проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації гірничих підприємств, експертиза проектів з протиаварійного захисту гірничих підприємств проводяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці, еколого-експертними та спеціалізованими підрозділами чи установами або спеціально створюваними комісіями спеціально уповноважених центральних органів виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, охорони здоров'я, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, будівництва, архітектури та житлової політики і місцевими органами виконавчої влади в порядку, встановленому законодавством України.

Зазначені у частині першій цієї статті експертизи проводяться з метою визначення відсутності неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди життю, здоров'ю та майну громадян, а також навколишньому природному середовищу та об'єктам господарювання»;

4) абзаци шостий та сьомий статті 25 викласти в такій редакції:

«порядок обслуговування гірничих підприємств державними аварійно-рятувальними службами;

заходи з організації та проведення аварійно-рятувальних робіт»;

5) у статті 29:

частини третю та четверту викласти в такій редакції:

«Положення про аварійно-рятувальні служби (формування) та їх статути затверджуються відповідними міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

Працівникам аварійно-рятувальних служб (формувань) забороняється проводити страйки, а також відмовлятися від виїзду на рятування людей та ліквідацію аварій»;

частину шосту викласти в такій редакції:

«Для подання екстреної і кваліфікованої медичної допомоги потерпілим внаслідок нещасних випадків на гірничих підприємствах у підрозділах державних аварійно-рятувальних служб (формувань) організовуються аварійно-рятувальні мобільні групи або реанімаційно-протишокові групи»;

6) у статті 30 друге речення викласти в такій редакції:

«Технічний керівник (головний інженер) гірничого підприємства організовує проведення аварійно-рятувальних робіт при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»;

7) у частині сьомій статті 48 слово «правонаступником» виключити;

8) у тексті Закону слова «гірничорятувальні служби (формування)» та «державні галузеві або (та) регіональні гірничорятувальні служби (формування)» в усіх відмінках замінити відповідно словами «аварійно-рятувальні служби (формування)», «державні воєнізовані аварійно-рятувальні служби (формування)» у відповідних відмінках.

2. Статтю 25 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20-21, ст. 190) після пункту 9 доповнити новим пунктом такого змісту:

«10) сприяють діяльності аварійно-рятувальних служб за місцем їх дислокації, під час прямування до зон надзвичайних ситуацій та під час ліквідації надзвичайних ситуацій, зокрема у поданні їм необхідних транспортних та інших матеріальних засобів і послуг».

У зв'язку з цим пункти 10 — 12 вважати відповідно пунктами 11 — 13.

3. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170; 1998 р., № 48, ст. 292; 1999 р., № 41, ст. 372; 2000 р., № 9, ст. 67; 2001 р., № 9, ст. 39):

1) частину першу статті 26 доповнити пунктом 52 такого змісту:

«52) створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби»;

2) пункт «а» частини першої статті 38 доповнити підпунктами 5, 6, 7, 8, 9 такого змісту:

«5) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби, що утримується за рахунок коштів місцевого бюджету, вирішення питань про чисельність працівників такої служби, витрати на їх утримання, зокрема щодо матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов;

6) створення в установленому порядку комунальних аварійно-рятувальних служб;

7) створення резервного фонду для ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

8) розроблення та здійснення заходів щодо матеріально-технічного забезпечення діяльності комунальних аварійно-рятувальних служб;

9) організація в установленому порядку навчання особового складу комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій».

4. Пункт 1 статті 21 Закону України «Про підприємства в Україні» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 24, ст. 272; Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 13, ст. 119; 1996 р., № 52, ст. 301) доповнити абзацами такого змісту:

«На підприємствах із шкідливими та небезпечними умовами праці та підвищеним ризиком виникнення аварій можуть створюватися спеціалізовані об'єктові аварійно-рятувальні служби з працівників цих підприємств за погодженням з державною чи комунальною аварійно-рятувальною службою, що обслуговує це підприємство, а у випадку відсутності такого обслуговування — за погодженням з центральним органом виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Підприємства усіх форм власності, на яких існує небезпека виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, перелік яких визначає Кабінет Міністрів України, підлягають постійному та обов'язковому обслуговуванню державними аварійно-рятувальними службами (формуваннями) на договірній основі.

Обов'язки та відповідальність аварійно-рятувальних служб (формувань) та порядок обслуговування об'єктів підвищеної небезпеки визначаються договорами на обслуговування».

5. Статтю 28 Закону України «Про туризм» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 31, ст. 241) викласти в такій редакції:

«Стаття 28. Державна спеціальна аварійно-рятувальна служба центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесені питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Для запобігання надзвичайним ситуаціям у місцях масового відпочинку та реагування на них і забезпечення безпеки туристів у гірських і спелеологічних районах діє Державна спеціальна аварійно-рятувальна служба центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесені питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Суб'єкти туристичної діяльності, які виявили бажання спеціалізуватися на організації туристичних послуг з використанням активних форм пересування туристів, а також організації масових відпочинків туристів у гірських та спелеологічних районах, повинні, до отримання відповідної ліцензії, укласти в обов'язковому порядку угоду (договір) з Державною спеціальною аварійно-рятувальною службою центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесені питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».

6. У Законі України «Про Цивільну оборону України» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 14, ст. 124; 1999 р., № 19, ст. 171):

1) абзац сьомий частини другої статті 1 викласти в такій редакції:

«спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони»;

2) у частині другій статті 2:

абзац другий викласти в такій редакції:

«попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та ліквідація їх наслідків»;

абзац шостий виключити;

3) частину другу статті 3 викласти в такій редакції:

«Начальником Цивільної оборони України є Прем'єр-міністр України»;

4) статтю 4 доповнити новими абзацами такого змісту:

«координує діяльність аварійно-рятувальних служб;

залучає аварійно-рятувальні служби до ліквідації надзвичайних ситуацій за межами території України»;

5) статтю 6 викласти в такій редакції:

«Стаття 6. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони:

бере участь у реалізації державної політики у сфері цивільної оборони, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також попередження цих ситуацій;

організовує розроблення і здійснення відповідних заходів із цивільної оборони;

керує діяльністю підпорядкованих йому органів управління у справах цивільної оборони та спеціалізованих формувань, військами цивільної оборони;

здійснює контроль за виконанням вимог цивільної оборони, станом готовності сил і засобів цивільної оборони для проведення невідкладних робіт для попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

здійснює координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад та юридичних осіб щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

здійснює оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації, забезпечує належне функціонування відомчих територіальних і локальних систем оповіщення;

здійснює навчання населення, представників органів управління і сил цивільної оборони з питань захисту і дій у надзвичайних ситуаціях;

організовує фінансове і матеріально-технічне забезпечення військ цивільної оборони;

створює відповідно до законодавства України підприємства з виробництва спеціальної техніки, засобів захисту населення і контролю тощо»;

6) статтю 9 викласти в такій редакції:

«Стаття 9. Силами цивільної оборони є її війська, спеціалізовані та невоєнізовані формування.

Війська цивільної оборони підпорядковуються керівникові спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони.

Війська цивільної оборони виконують завдання щодо попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру відповідно до законів України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», «Про аварійно-рятувальні служби», «Про зону надзвичайної екологічної ситуації», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про Збройні Сили України».

Умови залучення частин та підрозділів Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру визначаються Президентом України відповідно до Конституції України, законів України «Про правовий режим надзвичайного стану» та «Про Збройні Сили України». Кількість і чисельність частин і підрозділів цих військ визначаються з урахуванням потреб і особливостей регіону призначення.

Комплектування військ цивільної оборони здійснюється на підставі Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу», а також за контрактом»;

7) частину третю статті 14 викласти в такій редакції:

«Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони, є державним замовником продукції, послуг та робіт для забезпечення потреб цивільної оборони відповідно до Закону України «Про поставки продукції для державних потреб»;

8) у тексті Закону слова «пошуково-рятувальні формування», «захист населення і місцевостей», «центральний орган виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи» в усіх відмінках замінити відповідно словами «аварійно-рятувальні служби (формування)», «захист населення і територій» та «центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» у відповідних відмінках.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом двох місяців після набрання чинності цим Законом:

підготувати та внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
29 травня 2001 року.
№ 2470-III.

Офіційно

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001—2004 років»

Верховна Рада України *постановляє:*

1. Внести до Закону України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001—2004 років» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 11, ст.52) такі зміни:

а) частину четверту статті 3 виключити;

б) у частині другій статті 5 слова і цифри «а також при сезонному ввезенні (з 1 лютого по 1 жовтня) дизельного палива» виключити.

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
7 червня 2001 року.
№ 2514-III.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за обман покупця чи замовника

Верховна Рада України *постановляє:*

I. Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст.1122) такі зміни:

1. Доповнити Кодекс статтею 155^{2} такого змісту:

«Стаття 155^{2}. Обман покупця чи замовника

Обмірювання, обважування, обраховування, перевищення встановлених цін і тарифів або інший обман покупця чи замовника працівниками торгівлі, громадського харчування і сфери послуг та громадянами — суб'єктами підприємницької діяльності під час реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг, якщо матеріальна шкода, заподіяна таким обманом, не перевищує три неоподатковуваних мінімуми доходів громадян,

— тягне за собою накладення штрафу від двох до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення,

—тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

2. Викласти статтю 244^{4} в такій редакції:

«Стаття 244^{4}. Органи виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів

Органи виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про захист прав громадян-споживачів (статті 155, 155^{2}, частина друга статті 156, статті 156^{1}, 156^{2}, 167 — стосовно правопорушень під час реалізації продукції промисловими підприємствами громадянам-споживачам (крім правопорушень щодо лікарських засобів та порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), статті 168, 168^{1} (крім правопорушень щодо лікарських засобів та порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), 170 — стосовно правопорушень під час транспортування, зберігання і використання продукції, призначеної для реалізації громадянам-споживачам (крім правопорушень щодо лікарських засобів та порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), стаття 170^{1} — щодо правопорушень під час реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг громадянам-споживачам, стаття 172 — стосовно порушень на підприємствах (в організаціях) торгівлі, громадського харчування, сфери послуг і громадянами, які займаються підприємницькою діяльністю, стаття 188^{2}).

Від імені органів виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право:

керівник спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері стандартизації, метрології та сертифікації і його заступники;

керівник спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у справах захисту прав споживачів в Автономній Республіці Крим та його заступники, начальники управлінь у справах захисту прав споживачів областей, міст Києва і Севастополя та їх заступники».

II. Цей Закон набирає чинності з 1 вересня 2001 року.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
24 травня 2001 року.
№ 2443-III.

Закон друкується з комп'ютерного набору ДІНАУ

Капітуляція,

або Хто і як роззброїв третю у світі ядерну державу

Журналістське розслідування

У попередній публікації ми розповідали про те, як Росія виманила у нас ядерні заряди з оперативно-тактичної зброї. Сепаратистські настрої в Криму, територіальні претензії російського парламенту щодо Кримського півострова, політика подвійних стандартів інших ядерних держав та ще деякі політичні фактори зовсім не сприяли поступливості української держави в ядерному роззброєнні. Не кажучи вже про доцільність повного знищення стратегічних ядерних ракет і літаків-ракетоносців. І все ж тодішній глава нашої держави дає такі публічні обіцянки, а керівник зовнішньополітичного відомства підписує Лісабонський протокол...

Леонід Кравчук і Джордж Буш на дачі у Кемп-Девіді. Травень1992 р.

«Знищимо дотла! Я сказав»

Незабаром після того, як американський президент Буш у січні 1992-го сказав сакраментальне «Сила під час пошуку миру —не порок», глава української держави вирушив у тижневий візит до США. Не беруся судити, як господар Білого дому вдавався до згаданого «непороку» в діалозі з українським гостем. Очевидно одне: Леонід Макарович дуже скоро «визрів». «...Сполучені Штати вітають ініціативу керівництва України, виявлену в його згоді ратифікувати і виконувати договір про обмеження стратегічних озброєнь і Договір про нерозповсюдження ядерної зброї Україною як неядерною державою по можливості найближчим часом, —читаємо у спільній заяві Л. Кравчука і президента США Дж. Буша, підписаній 6 травня 1992 року в Вашингтоні. — У відповідності з цими зобов'язаннями Україна підтверджує своє рішення завершити виведення всієї тактичної ядерної зброї з своєї території до 1 липня 1992 року і решти ядерної зброї, згідно з відповідними домовленостями, протягом 7-річного періоду, як це визначено договором СНО, і в контексті Заяви Верховної Ради про без'ядерний статус України».

Як повідомляли в ті часи кореспонденти Укрінформу, на прес-конференції у Вашингтоні Леонід Кравчук сказав, що Україна до кінця століття позбудеться всіх стратегічних ядерних озброєнь. «Важливо ліквідувати не тільки ядерні боєголовки, а й ракети», — ділився планами Леонід Макарович.

Такі одкровення глави держави підлеглі йому міністри сприймали як вказівку до дії. 23 травня 1992 року український міністр закордонних справ спільно з кількома «есендівськими» колегами під пильним поглядом держсекретаря США підписує у столиці Португалії так званий Лісабонський протокол. Згідно з ним Україна разом з Казахстаном і Білорусією не лише підтверджують зобов'язання СРСР за договором СНО-1, а й зобов'язуються упродовж семи років повністю ліквідувати стратегічні наступальні озброєння, розташовані на їхніх територіях. Більш того — зобов'язуються приєднатися до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ).

Марно шукати в наших ЗМІ повідомлень про цю історичну для України і світу подію. Справу зроблено нишком і швиденько. Принаймні, у парламентській газеті за 27 травня знаходимо лише коротеньке повідомлення про участь міністра закордонних справ Анатолія Зленка у... лісабонській міжнародній конференції з надання економічної допомоги колишнім республікам СРСР. Зробили вигляд, що нічого не сталося: начебто така собі, не варта уваги політиків і народу, дрібниця. Хоча сказати тоді було б що. «Я вважаю (в травні про це казав), що ми зробили помилку, підписавши в Лісабоні цей злополучний протокол, — виступатиме майже через рік на сесії ВР екс-прем'єр Леонід Кучма. — Україна як держава ніколи не була учасником договірного процесу про скорочення стратегічних озброєнь. Чому ми туди полізли? Полізли —потрапили у пастку. ...Фактично нам пов'язують руки, у нас немає жодної перспективи і з точки зору науки...»

Як було не погодитися з Леонідом Даниловичем, адже в тому Лісабонському протоколі уже йдеться не про скорочення СЯО, а про повну їх ліквідацію. То вам уже не просто політичні декларації чи дискусії усередині країни. Від імені держави на міжнародному рівні підписано конкретний документ, що зобов'язує державу до конкретних дій. Зоставалося всередині держави «нагнути» половину депутатів Верховної Ради, які мають ратифікувати СТАРТ і ДНЯЗ.

Тим паче, що світові можновладці не мали особливої мороки з ядерним роззброєнням решти двох пострадянських підписантів Лісабонського протоколу — Білорусії і Казахстану. Білоруський парламент ратифікував СТАРТ-1 2 лютого 1993 р., і дислокована на її території ядерна зброя скоренько перепралася до Росії. Казахстан також не занадто впирався, хоч і мав для збереження стратегічних ракет непоганy базу: достатньо згадати всесвітньо відомий Байконур. До 1996 року всі 104 дисльоковані на території Казахстану «Сатани» опинилися в Росії.

Американо-російські інтереси у ставленні до України цементуються ще й підписанням Єльциним і Бушем у січні 1993 року двосторонньго договору про скорочення й обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО-2). Цей договір, що передбачав скорочення до 1 січня 2003 року двох третин існуючих ядерних боєзарядів (від 3000 до 3500 одиниць), Росія і США розрекламували на весь світ. Але світу особливо не пояснювали, що «добра воля» обох супердержав знову ж таки має обійтися за рахунок доброї волі молодої держави України — за умови ратифікації нею Договору СНО-1. За їхніми планами, спершу Україна мала позбутися своєї стратегічної ядерної міці, причім повністю й остаточно, а вже потім частковий благородний вчинок для світу зроблять супердержави — скоротять свої стратегічні арсенали.

Президент України Леонід Кравчук, вочевидь, розуміючи цю хитрість супердержав, мусив однак у спеціальній заяві... вітати ініціативу підписантів СНО-2 і, користуючись нагодою, підігнати рідну Верховну Раду до ратифікації СНО-1 та Лісабонського протоколу.

Леонід Кравчук задоволений сувеніром. Травень1992 р.

Продовження. Початок у №№ 104, 110.

СТАРТували з чортовою дюжиною застережень

Ситуацію могла дещо вирівняти багатоголоса Верховна Рада. Недаремно Кравчук на початку 1993 року в Давосі застерігав світових можновладців: «Як засвідчує хід обговорення в комісіях нашої Верховної Ради, поки що з цього питання немає повної ясності, значна частина депутатів не готова до винесення на ратифікацію Договору про СНО і ДНЯЗ. І ми тут не можемо поспішати. Ми повинні переконати депутатів фактами, а не словами».

Верховна Рада України справді неодноразово відкладала питання ратифікації як непідготовлене, маловивчене. Парламентарії звертали увагу на відсутність надійних гарантій Україні з боку ядерних держав, зокрема від США і Росії. Наданих під час підписання СНО-1 Сполученими Штатами і Радянським Союзом гарантій Україні було недостатньо. Тоді не існувало України як самостійної держави. І Російської Федерації також. До того ж Росія, зайнявши місце СРСР як постійний член Ради Безпеки ООН, не поспішала підтверджувати зобов'язання гарантій безпеки Україні.

Цілком зрозуміло, що восени 1993-го, коли справа таки дійшла до ратифікації міжнародних антиядерних документів, підписаних від імені України, наш парламент показав характер. У постанові № 3624 від 18 листопада він угамовує апетити чужих і своїх «пацифістів» однозначним застереженням: знищенню підлягають 36% носіїв стратегічної ядерної зброї та 42% боєзарядів (запам'ятаймо ці цифри!). Щоправда, при цьому не виключає можливості знищення і більшої кількості ядерних озброєнь, але «за процедурами, які можуть бути визначені Україною». Ще одна сенсаційна новина: у другому пункті постанови вказується, що Україна не вважає для себе обов'язковою статтю 5 Лісабонського протоколу (про приєднання до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї).

Народні депутати вимагали міжнародних гарантій безпеки України, компенсації як за стратегічну ядерну зброю, так і за тактичну, матеріально-фінансової допомоги для безпосередньо ліквідаційного процесу. Крім того, вирішили в пункті 11 постанови ВР вказати на необхідність проведення переговорів щодо гарантійного авторського обслуговування колишніми союзними фахівцями ядерних боєзарядів і ракетних комплексів на території України, можливого використання під надійним контролем ракетних шахт у мирних цілях (і цю умову запам'ятаймо!) та збройових матеріалів, що розщеплюються і вилучатимуться внаслідок ліквідації ядерної зброї. Усього ж наш парламент передбачив 13 застережень до СТАРТ-1, що зобов'язували керівництво держави підписати як мінімум десяток міждержавних угод та інших документів.

«На ракетних шахтах України зріє другий Чорнобиль»

Інша справа, що після цих справді державницьких позицій Верховної Ради ініціатива у виробленні нашої подальшої антиядерної політики знову переходила до виконавчої влади. Точніше, до Президента Леоніда Кравчука.

Окрім тиску на Україну іншими відомимим методами, по всьому фронту спалахнула пропагандистська атака. Словесними залпами гатили як з російського, так і з американського боку. «На ракетних шахтах України зріє другий Чорнобиль, — жахали непоінформоване населення московські «Известия» (статтю під таким заголовком передрукувала «Україна молода» 19 лютого 1993 року). — 16 пускових установок СС-24 несуть бойову варту з простроченими на 8-10 місяців строками проведення планових регламентних робіт. Ще три стратегічні ракети, що стоять на бойовому чергуванні, просто несправні упродовж двох місяців...»

«Застережливі жахи» американської, російської преси можна було б цитувати довго. «Слід забезпечити необхідну герметизацію пускових шахтних комплексів, розташованих в Україні, досягти такого температурно-вологісного режиму, за якого будуть виключені можливі замикання в електросистемах з непередбачуваними наслідками», — дописалася одна російська газета. Відчуваєте, як запахло від цієї цитати всесвітнім ядерним апокаліпсисом від підмочених українських ракет? Спасибі, що не підказали про загрозу самочинного пуску ракет через те, що щури можуть перегризти якийсь броньований кабель. Психологічно тонко розраховано на далекого від цих специфічних знань читача-дилетанта, в підкірці якого має відкластися одне: не осушать доблесні російські генерали «температурно-вологісний режим» — буде другий Чорнобиль.

Одне слово, щойно створену самостійну українську державу обкладали прапорцями, наче загнаного мисливцями звіра. «Два роки цілеспрямовано і з використанням загальносвітової інформаційної структури з України ліпили образ вкрай несимпатичного, нестійкого, нестабільного і непередбачуваного партнера, — визнає згодом політик Леонід Кучма, готуючись уперше поборотися за пост Президента держави. — Нашу країну, на жаль, світова громадська думка інколи сприймала наряду з Лівією, Північною Кореєю чи Іраком. (...) До початку 1994 року внаслідок цього було повністю готове підґрунтя для тотальної політичної ізоляції України...»

До цього хору долучилися і деякі наші держмужі з виконавчої влади (почитайте газети тих років). А як інакше, коли глава держави Леонід Кравчук висловлював відверте невдоволення застережливою постановою парламенту і під схвальними поглядами світових можновладців готувався до своєрідного реваншу.

На жаль, і цього разу країна не прислухалася до застороги далекоглядніших українських політиків і патріотів: Степана Хмари, В'ячеслава Чорновола, Сергія Головатого, Івана Зайця, Дмитра Павличка, Юрія Костенка, який, до речі, зважився на тверезі оцінки нашого одностороннього роззброєння, перебуваючи у виконавчій владі на посту міністра.

«На виручку» Леоніду Кравчуку поспішав сам Білл Клінтон. Вперше нога діючого американського президента ступить на незалежну українську землю... — У чому обідється така «висока честь» — читайте в наступній публікації.

Анатолій БЕНЬ.

Фото Василя ПИЛИТОКА.

Берн—Київ. Разом до європейських цінностей

(Початок на 1-й стор.).

— Євгене Романовичу, здається, це перша така представницька парламентська делегація Швейцарії відвідує нашу державу?

— Такого рівня справді перша, і це подія для наших міжпарламентських зв'язків. Швейцарія досить обережна і поміркована країна в усіх відношеннях, зокрема й щодо закордонних візитів своїх парламентаріїв.

Згідно з регламентом кожен парламентарій може лише раз на рік вирушити у службову закордонну поїздку. Тому, підкреслюю, для нас дуже важливо, що авторитетні швейцарські політики обрали для такої поїздки саме Україну.

— Двосторонні міжпарламентські зв'язки — це надзвичайно добре, але візит, мабуть, важливий і з погляду багатосторонньої міжпарламентської дипломатії, чи не так?

— Звісно ж! Конфедерація активно відстоює міжнародну безпеку і права людини у своїй зовнішній політиці. Хоча країна ще не є членом ООН (думаю, що це питання найближчих років), Швейцарія — активний учасник діяльності Ради Європи, ОБСЄ та парламентських структур цих двох поважних організацій. Берн із великим зацікавленням працює у Північноатлантичній раді (парламентському об'єднанні країн — членів програми «Партнерство заради миру»). Отже, в українських та швейцарських законодавців є чимало спільних інтересів у міжпарламентських інституціях. Безпосередні контакти в Києві дадуть змогу не лише краще зрозуміти позицію нашої держави, а й надати їй «людського виміру». Сподіваємося, що після відвідання Києва швейцарські парламентарії ліпше зрозуміють часом непростий шлях України до тих цінностей, які сповідує Європа. І поділяться власним досвідом законотворчості. Бо не секрет, що саме демократична модель організації суспільства дозволила Швейцарії досягти вражаючих успіхів у соціально-політичній та фінансово-економічній сферах. Швейцарія є нині третім фінансовим центром і входить до першої десятки країн світу за абсолютними показниками експорту капіталу, послуг та товарів. Як для 7,2-мільйонного населення, показник, погодьтеся, непоганий! За розміром ВВП на душу населення країна посідає 1-е місце в світі.

— Здається, керівник парламентської делегації Бруно Фрік уже бував в Україні?

— Так, пан Фрік був присутній під час інавгурації Центру суддівських студій у Києві, створеного за технічної допомоги Швейцарії при Міністерстві юстиції України. Пан Фрік побажав знову відвідати Центр, де навчаються та підвищують свою кваліфікацію працівники судів України. Швейцарських парламентаріїв цікавить реалізація й інших проектів технічної допомоги України, найвагомішим і найвідомішим серед яких є допомога в ліквідації наслідків повені в Закарпатті та запобіганні їм у майбутньому (йдеться про спорудження захисних споруд, дамб). Це спільна робота швейцарської сторони з українським Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, органів влади Закарпаття. Проект оцінюється в 1,5 млн. швейцарських франків.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю взяв Віталій СУДДЯ.

Берн.

Грузія не повернеться в ДКБ

Грузія не збирається повертатися в Договір про колективну безпеку СНД, участь у якому вона відмовилася продовжити в 1999 році, заявив грузинський міністр закордонних справ Іраклій Менагарішвілі.

За словами міністра, беручи участь у ДКБ, Грузія не раз пропонувала проекти з його реформування, приведення до цивілізованіших форм, проте їх «не сприйняли». Не видно, щоб ситуація в ДКБ нині змінилася, наголосив Іраклій Менагарішвілі.

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.

Тбілісі.

Сад у пустелі — не міраж

Як перетворити пустелю на квітучий сад, знають у Кувейті. У відділі біотехнології Кувейтського інституту наукових досліджень зроблено чергове відкриття.

Нині проходять останні експерименти над новим матеріалом, з допомогою якого земля пустелі перетворюється на плодючу землю. Як повідомили «ГУ» в Посольстві Кувейту в Україні, до компонентів речовини входить сірка, вилучена з нафти. У її складі також один із видів бактерій, які перетворюють сипку землю пустелі на в'язку, родючу. На цей винахід кувейтські вчені згаяли не так багато часу: проект стартував 1999 року, а цілковите його завершення заплановано на 2002-й.

Треба зазначити, що кувейтський інститут за своїми досягненнями посідає п'яте місце серед подібних наукових установ так званих країн третього світу. На його рахунку 300 запатентованих винаходів. Робота інституту багато в чому визначається природними умовами, в яких перебуває Кувейт. Сприятливими для життєдіяльності їх не можна назвати... Тут також проводять дослідження, пов'язані з морським середовищем. Приміром, змогли створити особливі умови для вирощування риби, що допомогло зберегти деякі рідкісні види морських риб. Їх не тільки врятували від вимирання, а й експортують в інші країни.

Як зазначив другий секретар посольства пан Фейсал І. Аль-Холі, вчені їхньої країни прагнуть контактувати й обмінюватися досвідом з колегами в усьому світі, зокрема й в Україні.

Яна СТАДІЛЬНА.

Держдуму турбує Держдеп

Державна Дума Росії розпочала розслідування питання фінансування українських приватних ЗМІ Держдепом США. Фракція ЛДПР звернулася з депутатським запитом на ім'я міністра закордонних справ Ігоря Іванова з проханням дати інформацію і пояснення щодо того, чи відповідають заяви посла США в Україні Карлоса Паскуаля і посла США в Євросоюзі Р. Морнінгстара про створення Вашингтоном спеціального Фонду розвитку українських засобів масової інформації з початковим капіталом у 750 тисяч доларів США міжнародному праву, чи свідчать про втручання іноземної держави у внутрішні справи України.

Американські дипломати, як відомо, вважають, що фінансування ЗМІ сприятиме поліпшенню законодавчих, адміністративних та податкових умов роботи української преси, розширенню використання мережі Інтернет як джерела інформації, підвищенню професіоналізму українських журналістів і наданню грантів українським неурядовим ЗМІ.

У відповідь російські дипломати почули, що на Смоленській площі не знають нічого такого, про що варто було б поговорити, і не володіють інформацією щодо фінансування офіційними представниками США опозиційної української преси.

Проте деякі російські депутати переконані, що американські дипломати в Києві дозволяють собі втручатися у внутрішні справи України, «провокаційно коментують» рішення та дії політичного керівництва країни перебування. Крім того, офіційні експерти Держдуми вважають, що сайт «Українська правда» і дії політичної опозиції в Україні фінансуються Державним департаментом через американську неурядову організацію «Freedom House», яка працює «под крышей ЦРУ».

Світлана ФІЛІМОНОВА.

Москва.

У Посольстві США в Україні цей факт прокоментували так:

«Виділення Посольством США в Україні коштів для сприяння розвиткові незалежних засобів масової інформації дістало широку підтримку і серед українських журналістів, і серед українських урядовців. Так, у бесіді з державним секретарем США Коліном Павеллом один з високопосадовців уряду України назвав створений Фонд прекрасною ініціативою і висловив подяку зусиллям США у допомозі розвитку вільної і незалежної преси в Україні».

Як запевнив прес-аташе посольства Петро Савчин, усі проекти в рамках програм технічної допомоги уряду США здійснюються у відкритий і прозорий спосіб. «Ми надаємо вичерпну інформацію уряду України, якщо у нього виникають запитання стосовно тих чи інших аспектів допомоги», — наголосив він.

Створений Фонд підтримки ЗМІ є частиною загальної програми технічної допомоги Україні, що має на меті сприяти побудові міцнішого громадянського суспільства, посиленню верховенства права та демократії. Більша частина виділеного гранту в сумі 750 тисяч доларів США буде розподілятися на засадах відкритого конкурсу. Претендувати на отримання гранту можуть не тільки представники ЗМІ, а й неурядові організації, що сприяють розвиткові вільних та незалежних ЗМІ в Україні, а також школи журналістики та інші подібні навчальні заклади.

Фонд — частина загальної програми технічної допомоги

Хроніка. Факти. Події

■ Брюссель

У ЄС новий голова

Віднині Бельгія офіційно головує в Європейському союзі. Головне завдання ЄС на найближчі півроку — переговори щодо подальшого розширення Євросоюзу на схід і про запровадження з першого січня 2002 року готівкової загальноєвропейської валюти євро. Уряд Бельгії оголосив, що крім іншого має намір приділити велику увагу соціальним проблемам і захисту довкілля.

■ Пекін

Реформи буде продовжено

З нагоди 80-ї річниці створення китайської Комуністичної партії голова КНР Цзян Цземінь пообіцяв продовжити модернізацію країни і виступив на захист особливого шляху розвитку Китаю. У зв'язку з ювілеєм державні ЗМІ КНР високо оцінили заслуги комуністів, та водночас визнали й низку помилок, яких ті припустилися, зокрема таку звану теорію великого стрибка.

■ Софія

Королю доведеться стати прем'єром?

Колишній король Болгарії Симеон II після переконливої перемоги його партії на недавніх парламентських виборах уже не виключає можливості того, що стане прем'єр-міністром. В інтерв'ю одній з іспанських газет він сказав, що такому крокові він не має альтернативи. Досі Симеон II волів не обговорювати цю тему.

■ Скоп'є

Бої відновилися

Запеклі бої тривають в околицях македонського міста Тетова після того, як албанські заколотники захопили чотири прилеглих села. Новий представник держдепартаменту США Джеймс Пардью закликав політичних лідерів ворогуючих сторін відповідально поставитися до пошуків політичного розв'язання кризи.

■ Єрусалим

Перемир'я під загрозою

Знову під загрозою опинилося оголошене на Близькому Сході перемир'я. В місті Єгуд поблизу Тель-Авіва вибухнули дві бомби. Вину за вибухи поліція покладає на палестинських екстремістів. У свою чергу, ізраїльський військовий вертоліт обстріляв на Західному березі Йордану біля міста Дженін палестинський автомобіль. Адміністрація Палестинської автономії звинувачує Ізраїль у проведенні політики вбивств, котра зрештою спричинить провал перемир'я.

■ Ольстер

Шукають наступника

Політики Північної Ірландії намагаються дійти згоди у пошуках нового глави адміністрації Ольстера після відставки лідера протестантів Девіда Трімбла з посади першого міністра провінції. Сам Трімбл пояснив своє рішення тим, що Ірландська республіканська армія так і не розпочала процес складання зброї. ІРА, у свою чергу, заявляє, що її зброя не становить жодної загрози мирному процесові.

■ Зальцбург

Чергові вихватки екстремістів

Під час економічного саміту ЄС сталися серйозні сутички між поліцією і демонстрантами. За словами очевидців, поліція почала розганяти демонстрацію, що тривала кілька годин, після чого демонстранти напали на поліцейських. Виступаючи на саміті, представник Європейської комісії з розширення ЄС Гюнтер Ферхойген заявив: уряди європейських країн мають докласти більше зусиль, щоб переконати громадян у доцільності розширення ЄС.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Юля намалює добрих людей...

Ця історія — історія маленької дівчинки Юлі Сойкіної — ще не скінчилася. Але, незважаючи на це, про неї хочеться розповісти. Не для того, щоб розчулити когось картиною ще однієї виправленої з волі добрих людей долі, не для похвали цим добрим людям і, тим паче, не для повчання. Просто хочеться вдихнути в серце кожного, кому життєві випробування здаються непоправно несправедливими, впевненість у можливості змін на краще. Якщо дуже сильно цього хотіти і не сидіти склавши руки...

У шестилітньої Юлі Сойкіної з Кіровограда жвава вдача, як у кожної звичайної дитини, але очі сумні. Цей сум стає зрозумілим після першого ж погляду на руки дівчинки — вони зовсім не такі, як в інших людей: деяких пальців немає, а деякі зрослися від народження.

Кажучи сухою мовою медицини, у дівчинки — природжена аномалія верхніх кінцівок. Зрозуміло, що без сторонньої допомоги маленька Юля не може жити повноцінно, за нею доглядають мама та бабуся. Але навіть їхнього постійного догляду і великої любові не могло вистачити, щоб життя в очах Юлі засяяло всіма вогнями радісного дитинства.

«Треба діяти, — вирішила Юлина мама Наталка Сергіївна. — Адже не можна сприймати безвихідь і навіть не намагатися їй протистояти. Є ж сучасна медицина, є лікарі, клініки...» Скільки різних передач показували по телебаченню про чудесні зцілення, скільки разів вона бачила щастя інших людей, які знайшли новий сенс свого життя тільки тому, що не скорилися, змінювали долю... Рішучість матері з часом зміцніла — доньку треба вилікувати.

Після багатьох консультацій, оглядів і консиліумів Юля і її мама отримали остаточний вердикт сучасної медицини, що порадував їх і засмутив одночасно. Так, з'ясувалося, що виправити Юлині ручки лікарі зможуть, але лише хірургічним втручанням. І втручанням дуже дорогим, причому — винятково за кордоном.

«Це було важко сприймати, — розповідає Наталка Сергіївна, — адже одна справа сподіватися та вірити у диво, і зовсім інше — знати, що воно можливе, але недоступне». Лікування виявилося надто дорогим, потрібно було їхати за кордон, краще за все, радили фахівці, до Німеччини. «Звідки узяти такі гроші?» —питали себе рідні Юлі й не знаходили відповіді. А йшлося про десятки тисяч німецьких марок. Для більшості сімей це просто астрономічна сума...

Але як же відступати? Вибір зроблено, і надія не повинна помирати, доки людина живе. З цим твердим рішенням рідні Юлі Сойкіної почали шукати допомогу в благодійних фондах, звертатися до людей, відомих своїми добрими справами.

Цей шлях і привів Юлю та її маму до народного депутата України, лідера парламентської групи «Трудова Україна» у Верховній Раді Ігоря Шарова, який одночасно є і керівником Міжнародного благодійного фонду «Україна».

— До нас у фонд щодня надходять сотні прохань про допомогу, — розповідає Ігор Федорович. — На жаль, допомогти всім практично неможливо. Але фонд усе одно намагається повноцінно працювати, керуючись принципом: «Якщо неможливо допомогти всім, треба допомагати хоча б тим, кому підтримка і допомога потрібні найбільше». І коли до нас звернулася Юлина мама, у мене не було сумнівів, що це саме той випадок, коли треба діяти.

І дії почалися. За ініціативою Ігоря Шарова фонд «Україна» звернувся до свого німецького представництва, керівник якого Гельмут Якобсхефер, сприйнявши біль української родини як свій власний, почав інтенсивну роботу.

Пан Якобсхефер передусім навів довідки і з'ясував, що краще за все Юлі підходить спеціальна клініка хірургії природженої аномалії рук у місті Брауншвейг під Ганновером. Головний лікар цієї клініки, доктор медицини Нільс Бенатер, ознайомившись з результатами обстеження Юлі, погодився провести курс лікування —дуже складний, тривалий і багатоетапний. За планами німецьких хірургів, лікування Юлі складеться з кількох операцій, внаслідок яких будуть розділені ті пальчики, що зрослися, і зроблене високоякісне протезування відсутніх.

Але за цю життєво важливу для Юлі серію операцій треба було заплатити 50 000 марок. Хоча шеф-хірург клініки і відмовився від більшої частини свого гонорару, тривале перебування дитини у клініці все одно слід оплатити. Саме це й було найбільшою частиною витрат. І українські благодійники разом з паном Якобсхефером все-таки вирішили спробувати зібрати необхідну суму.

«Допоможе кожна марка», — стверджував Гельмут Якобсхефер, закликаючи німецьку громадськість до участі. Представник німецького відділення фонду «Україна» організував справжню кампанію зі збору коштів для української дівчинки. «Гольдбек допоможе Юлі», — писали, наприклад, у газетах невеликого містечка, розташованого неподалік Брауншвейга. Під цим самим гаслом місцеві спілки: добровільна пожежна команда, спортивна спілка, спілки ремісників та цеглярів і сільська община, — спільно організували допомогу Юлі.

Цілих два роки тривав збір коштів у Україні та Німеччині. Плакати з Юлиною фотографією розклеїли в рідному місті Гельмута Якобсхефера та в окрузі. Тепер там Юлю знають усі. А коли, нарешті, було зібрано необхідну суму на перші операції, Н. Бенатер призначив дату прибуття Юлі на лікування: 21 травня.

Українська сторона зайнялася візою, оплатою проїзду та іншими організаційними питаннями. Ігор Шаров узяв все це під особистий контроль.

Юлю з мамою у Ганновері гостинно зустрів Г. Якобсхефер і поселив у себе вдома до операції.

Тривала вона чотири години. Була складною, але не болючою. Нині Юля почувається нормально. Весь свій вільний час дівчинка присвячує знайомству з країною та містом, з яким вона та її мама пов'язують стільки надій.

Здається, що все це далеке (але вже таке близьке) німецьке містечко доглядає маленьку україночку і хвилюється за неї. У палаті в Юлі весь час гості. Вони приносять багато різної смакоти, але вона віддає перевагу рідній гречаній та манній каші. Юля просто щаслива, а її мама весь час повторює: «Все так добре, що я просто повірити не можу...»

Лікарі ще не можуть сказати, скільки операцій чекає дівчинку, але, які б важки вони не були, немає жодного сумніву в тому, що при тій великій підтримці, яку Юля відчуває, її лікування буде успішним. Юля дуже хоче навчитися малювати і впевнена, що після лікування її мрія нарешті здійсниться.

В її житті нинішня весна була п'ятою. Але тільки вона принесла світлі та теплі кольори доброї надії. Саме минула весна для маленької квіточки на ім'я Юля стала справжньою: у її долю небайдужі люди принесли добро та сподівання. На них, цих добрих людях, тримається світ.

Відкритий лист

Різьблене містечко — особливо важливий об'єкт

Високоповажний Леоніде Даниловичу!

Впродовж двох десятків років ми є свідками творчого поступу Василя Петрова, талановитого майстра-практика, автора розробки «Різьблене містечко — Дендропарк», що його спроектовано як Український центр народної культури. Цій ідеї автор віддав 25 років життя. Проект отримав високу оцінку визначних учених, творчої інтелігенції. Автор засвідчив, що мислить концептуально, системно, по-державницьки, історично, відстоюючи фундаментальні засади розвитку національної культури.

Росія реставрує Петергоф, всесвітньо відому пам'ятку садово-паркового мистецтва. Чому ми не можемо мати свій український Петергоф? У Пекіні давно функціонує центр народної культури, який увійшов до духовної спадщини Землі як восьме диво світу. «Різьблене містечко — Дендропарк» — наше національне дітище, що уособить вітчизняну історію, географію, природу, культуру.

У майбутньому Україна стане високорозвиненою туристичною державою. А твори народного мистецтва створюватимуть для країни скарбницю валюти.

«Різьблене містечко — Дендропарк» — прогресивний погляд у третє тисячоліття. Окрім того, це — елітарне будівництво і вимагає пильної уваги глави держави. Також це — фундаментальна науково-мистецька розробка. Підготовлено проекти першої ланки споруд у виконанні кращих архітекторів України. Є люди і є матеріальні ресурси, за допомогою яких задумане буде реалізовано.

Тож просимо Вас, вельмишановний Леоніде Даниловичу, ініціювати реалізацію проекту Василя Петрова у столиці нашої держави на честь 10-ї річниці незалежності України.

З листа до Президента України Леоніда Кучми

за підписами

Анатолія Авдієвського, Олександра Білаша, Василя Бородая, Мирослава Вантуха, Дмитра Гнатюка, Івана Дзюби, Івана Драча, Павла Загребельного, Анатолія Мокренка, Юрія Мушкетика, Анатолія Паламаренка, Діани Петриненко, Миколи Руденка, Михайла Сікорського, Людмили Семикіної, Костянтина Ситника, Марії Стеф'юк, Леоніда Танюка, Валерія Цибуха, Володимира Чепелика, Ігоря Шпари.

Кого розсердили Сердюки?

Рік тому, перебуваючи у Генічеському районі, кореспонденти газети поцікавилися підприємствами, котрі стабільно працюють і забезпечують місцевий бюджет. Голова райдержадміністрації Сергій Сіренко без вагань відіслав журналістів на «Супутник»: «Хазяйські хлопці. Про таких не сором і в газеті написати». І раптом цей лист до редакції: «Наше підприємство хочуть задушити, директора засудити, а нас залишити без роботи. Допоможіть!»

Керівник району Сергій Сіренко тоді не перебільшував. Цех із переробки молока, створений братами Віктором та Юрієм Сердюками, постав приємним «острівцем», яких на економічних теренах області віднайдеться не так уже й багато. За даними податкової служби району, «Супутник» є одним із основних бюджетних «твірних». Орендуючи виробничі площі в місцевої харчосмакової фабрики, «Супутник» забезпечив 60 стабільних робочих місць, а також розв'язав проблему збору молока в навколишніх селах та його переробки. А споживач отримав високоякісну продукцію.

Географія приазовського містечка, майже за 250 кілометрів віддаленого від обласного центру, зумовила й ринок збуту — смачні йогурти, сметана, ряжанка, кефіри полюбилися мешканцям Криму та Запоріжжя. До того ж товар делікатний, далеко не довезеш. Та й потреби не було, продукція «пішла». Підприємство теж не тупцювало на місці, набирало обертів.

— З жовтня минулого року ми втратили спокій, — розповідають працівники цеху. — Постійні перевірки, а в результаті кримінальна справа проти нашого директора. Кому вигідно, щоб колектив поповнив ряди безробітних?

— Юрія Сердюка звинувачують у затримці зарплати своїм підлеглим. Хоча і затримка незначна, і сума смішна, та й та погашена давно, — каже адвокат Григорій Алейников.

Справді, аргументи, наведені під час слухання, не вражають особливими «масштабами». Директор скоріше був схожий на сумлінного учня, котрий необережно схопив двійку. Прокурор району Віктор Матвійчук у розмові з кореспондентами і сам визнає, що першу в районі справу на тему затримки зарплати важко назвати типовою й гучною, але висновок — за судом. Цілком можливо, що й закриють.

Але чому виникла затримка, хоча та невелика сума на рахунку «Супутника» все-таки малася?

— Настала потреба шукати собі інший куток — збігав термін оренди приміщення, — розповідає на суді Юрій Олександрович. — Ми просили дати змогу працювати на площах місцевого сирзаводу. Проте підтримки не знайшли. Тож вирішили будуватися власними силами.

У результаті затримали зарплату. Але лише для того, щоб... платити зарплату. Інакше, що робитиме колектив через кілька місяців, коли опиниться на вулиці? Тож на загальних зборах і прийняли колективне рішення: потерпіти можливу тимчасову затримку, але кошти спрямувати на будівництво.

Проте в цьому рішенні вбачала порушення закону інспектор праці Марія Куц, котра ініціювала кримінальну справу. Постає запитання: чому інспектор не виявила такої наполегливості стосовно тих, хто заборгував людям сотні тисяч?

— Під час перевірки інспектор поводилася не зовсім коректно, не приймала наші доводи, коли ми намагалися щось пояснити, — розповідають члени колективу. Пообіцяла влаштувати в Генічеську показовий процес.

Слід віддати належне судді Наталі Буженко — вона уважно вислухала обидві сторони, залучила до процесу свідчення всіх причетних до фінансів підприємства фахівців. Свій висновок вона ще скаже, керуючись, безперечно, не тільки буквою, а й духом закону. На жаль, не додати до справи запитань, котрі мимоволі постають під час знайомства зі справою. Чому серед багатьох підприємств обрали саме «Супутник»? Адже багато генічеських підприємств заборгувало людям справді значні суми: ТОВ «Енергія» — 438 тисяч грн., база «Арабатська Стрілка» — 219 тисяч, ВАТ «Херсонгаз» — 162 тисячі грн., комбікормовий завод та ще майже три десятки.

Чому обрали саме Сердюка, котрий заборгував чотири з лишком тисячі гривень, що становить 25 відсотків місячного фонду зарплати, і ті вже давно видав, враховуючи компенсацію за кількатижневу затримку? Може, заважає комусь «Супутник» і комусь хочеться позбавити його своєї орбіти?..

P. S. Коли матеріал було підготовлено, до корпункту звернулися співробітники Новокаховського заводу плавлених сирів. Останнім часом їхнє підприємство облюбували численні перевіряльники. Колективне звернення заводчани надіслали в Херсонську обласну адміністрацію — люди сподіваються, що керівник області Олександр Вербицький не залишить їх без уваги.

Алла БРУСИЛОВА.

Жінки у фашистських концтаборах

Відлуння трагедії

У роки другої світової війни українських дівчат вивозили на каторжні роботи до Німеччини. А за різні «провини» перед Третім рейхом їх відправляли до концтаборів. Про умови перебування там колишній комендант Освенціма Рудольф Гесс у своїх тюремних мемуарах писав: «Перші півтора року в'язні мерли, як мухи. Люди їли людей. Я сам бачив трупи, в яких була вирвана печінка».

На початку 1943 року до жіночого філіалу Освенціма почали привозити українських підпільниць, саботажниць. Улітку наступного року цей філіал налічував більш як 25 тисяч в'язнів-жінок. Серед них значний відсоток українок. Скільки їх назавжди залишилося в освенцімській землі — невідомо. Лише відомі імена деяких тих, хто вижив.

Марія Федорченко з Миргородщини потрапила в Освенцім разом з двоюрідною сестрою **Катериною Квашею** на початку 1943 р. Після фабричної каторги дівчата опинилися в справжньому пеклі. Сестра померла, а Марія протрималася до 18 січня 1945 року, коли під тиском східного фронту концтабір Освенцім було евакуйовано на захід. Далі був жіночий концтабір Равенсбрюк, що налічував 46 тисяч в'язнів-жінок (серед них — три тисячі українок).

Михайло Марунчак у своїй книзі «Українські політичні в'язні в нацистських концтаборах» пише: «До Освенціма прибули підпільниці з Коломиї, зі Львова та інших міст Західної України. Галя Харжевська, Марія Горбачевська, Марія Стахів, Ольга Свідерська, Ганна Лаврищук та інші. Всіх їх потім було відправлено до Равенсбрюка. А після війни вони залишилися в еміграції».

Ганна Польщикова з Криму потрапила в Освенцім вагітною і народила там сина. Ховаючи немовля від есесівського ока, вона зуміла зберегти дитину до звільнення концтабору.

У 1995 р. Ганна Павлівна приїхала до Освенціма з нагоди 50-річчя звільнення концтабору. Приїхала з сином, кремезним чорнобородим чоловіком, який вирішив своє 50-річчя відзначити на місці народження.

Починаючи з 1942 р. німці звідусіль везли в Освенцім сотні тисяч євреїв і там знищували їх. Рудольф Гесс згадує: «Спочатку ми заганяли в газові камери, ніби в баню, жінок та дітей, а потім чоловіків».

Молода єврейка зі Львова, опинившись на плацу перед крематорієм і зрозумівши, що її чекає, вихопила в одного есесівця пістолет і застрелила його на місці, важко поранила другого есесмана. На третього в неї не вистачило секунд. Автоматна черга навіки заспокоїла жінку.

У Равенсбрюку каралися дружини, сестри та матері противників фашизму. Серед них усалвлена українська революціонерка **Дарія Гнатківська**, дружина Миколи Лебедя, одного з керівників руху опору на Україні. Ще в 1936 р. вона була засуджена польським судом до 15 років в'язниці, а її наречений Микола Лебідь одержав довічне ув'язнення. З початком другої світової війни молоді люди опинилися на свободі.

Невдовзі гітлерівська навала принесла українському народові нові випробування. Проголошене у Львові 30 червня 1941 р. відродження Української Республіки Гітлер не визнав. Почалися репресії. Майже вся провідна верхівка українського руху була заарештована. Степан Бандера, Андрій Мельник, Ярослав Стецько та інші опинилися в концтаборі Заксенхаузен. Залишалися на свободі подружжя Микола Лебедь та Дарія Гнатківська. Гестапо полювало на Миколу Лебедя, але він був невловимий. Дарія з новонародженою донькою на руках вимушено порушувала конспірацію. Німці схопили і відправили до Равенсбрюка усю жіночу рідню Гнатківських разом з півторарічною донечкою Зоєю. В концтаборі маленька українка стала наймолодшим політв'язнем у світі.

Німці звезли до Равенсбрюка панянок, які напередодні війни навчалися в західних університетах: Ольгу Фроляк, Олену Вітик, Ліду Укарму, Ганну Ганкевич. Одна зі студенток, львів'янка Ганна Столяр, довідавшись, що її відправляють до концтабору, повісилася в берлінській тюрмі.

Ольга Фроляк пише у своїх спогадах про високу смертність серед жінок. Дівчата танули, наче сніг на сонці. Майже половина з них не діждалася свободи. Найближчі до Ольги полтавки Людмила Нечіпор та Надія Романюк були закатовані наглядачками до смерті.

На початку травня 1945 р. Микола Лебедь зустрів у Равенсбрюку дорогих його серцю людей. Але вирішили не повертатися в Україну. Опинившись за океаном, Дарія і Микола знову занурилися в політичне та громадське життя української діаспори. Дарія Гнатківська-Лебедь відійшла у вічність в Нью-Йорку 1989-го, не доживши до проголошення незалежності нашої держави. А колишня маленька мучениця Равенсбрюка Зоя Лебедь виросла, народила та виховала трьох дітей.

Повертатися боялися. Адже Сталін не жартував, коли говорив, що всі без винятку радянські військовополонені, політв'язні нацистських концтаборів та остарбайтери являють собою факт зради радянській батьківщині. (До слова, старший син Сталіна, військовополонений і політв'язень Заксенхаузена Яків наклав на себе руки).

Тернополянин Михайло Марунчак зважив на сталінські погрози і після звільнення з концтабору залишився на Заході. Сьогодні він доктор наук, відомий історик. А полтавець Андрій Рева — в'язень німецьких концтаборів, який повернувся, десять років провів на Колимі. Громадянка Франції Сімона Вайль після Освенціма та Равенсбрюка 8 років головувала в Європейському парламенті. А громадянка СРСР, полтавка Віра Корсун після німецької каторги сім років відбувала в ГУЛАЗі. Ті, хто після німецького концтабору не потрапив у радянський, старанно приховували своє минуле. Так, Марія Іващенко з Хорола зробила собі пластичну операцію, зняла з руки концтабірне тавро — порядковий номер. А полтавка Марія Федорченко за допомогою ножа, бритви та кислоти самотужки витравила цифри на руці.

Після війни в колишніх нацистських концтаборах було створено музейні експозиції. Мільйони людей відвідують їх, знайомляться з трагедією XX століття. Відомі жінки — Маргарет Тетчер, Хілларі Клінтон, Мадлен Олбрайт — теж при нагоді відвідують трагічні місця Німеччини. До речі, дідусь і бабуся Мадлен Олбрайт загинули в Освенцімі.

Павло АЙДОНЕЦЬ,
колишній політв'язень Освенціма, Маутхаузена, Лінца.

Полтава.

Фото ДІНАУ.

Передсвяткові думки

Сповідь «неблагонадійного»

Хочу висловити біль за все наше покоління, передусім тих, хто потерпав і тоді, й нині. Гірко й сумно! За неуважність до людей, що віддали всі сили заради України. Хіба не справедливо було б — якщо не матеріально, то хоча б морально — щоб влада віддячила своїм борцям?

Мій лист — це спроба нагадати, що ми ще живі й з надією стежимо за усім, що відбувається в Україні.

У боротьбі з тяготами життя людей може врятувати лише віра. Так само і наше покоління, запечене в нарочитих голодоморах та воєнно-повоєнному лихолітті, брунькувало національне самоусвідомлення на вільнодумстві «шістдесятників». Гартувалася воля у супротиві імперському шовінізмові та монопартійному всевладдю. Нам, занесеним до кадебістських списків «неблагонадійних», сповна випало взнати «благ» радянщини — безправ'я і цькування, безробіття й арештів. Жили мої ровесники-інтелігенти в нестатках і тривозі за завтрашній день. Найбільше потерпали ті, хто обстоював мову і звичаї роду, виявляв непокору великодержавним ортодоксам. На межі 60—70-х років почалися масові переслідування та арешти за «антирадянські настрої». Почастішали виклики на допити, неприємності на роботі. Постійне напруження й погрози виснажували, спричиняли хвороби. Лікування «неблагонадійного» ставало дедалі проблемнішим. Не одному, як і мені, судилося рано стати інвалідом. Фізична безпомічність, либонь, застерігала від в'язниць та ГУЛАГу, яких зазнали багато здоровших побратимів.

Мужні голоси протесту подавали з-за грат Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, інші в'язні. Ті, хто ще був на волі, відстоювали права зневолених, поширювали рукописи та книжки самвидаву. У час тотальної русифікації несли рідне слово між люди. Не раз доводилося на знак протесту оголошувати голодівку. Нас, непокірних, позбавляли елементарних громадянських прав, інвалідських пільг, навіть змоги стаціонарного лікування. Йшли з життя одні, інші втрачали рештки здоров'я. Дорогою ціною далася українцям державність, а не впала з неба, як дехто ладен вважати!

Незалежність, що 1991 року була законодавчо й мирно проголошена, не одразу сприймалася всіма як історична перемога — вистраждана і завойована в тривалій запеклій боротьбі.

З нагоди ювілею Перемоги пошанували ветеранів війни. І це справедливо! Цього року зустрінемо перший «круглий» ювілей суверенності України. Чи пам'ятаємо, що це —наша найбільша перемога? Що вона виборена бійцями? Так, народові стали відомі імена замордованих національних ватажків, небагатьох в'язнів ГУЛАГу, дисидентів, які вижили. Долали скруту, вже й набувши незалежності. Тоді, коли десять років тому мені саме довелося в лікарні боротися за своє життя, живлющим бальзамом над усі ліки стали слова побратимів, що вселяли віру в безповоротність нашої перемоги.

І от ми ствердилися як державна нація! Чим можна сплатити борг тим, хто поклав життя задля цього? З нагоди ювілею державі варто відзначити належно всіх відданих учасників національного руху, встановити урядову нагороду, наприклад «Тризуб» трьох ступенів. Такий пам'ятний знак був би своєрідним увічненням нашої перемоги 1991 року і водночас обнадійливою шаною всім, хто долучився до утвердження незалежності України.

Цей лист до газети, вочевидь, останній, бо сили геть залишають мене. Борюся за кожен день... То дякую, що вислухали мою сповідь.

Олександр МАЛАНДІЙ,
журналіст, письменник,
протягом 25 років прикутий до ліжка.

Київ.

Фотофакт

Завідувач хірургічного відділення Марківської районної лікарні, що на Луганщині, Євген Поляков — не лише знаний лікар. Він — чемпіон області з гирьового спорту серед сільських спортсменів товариства «Колос».

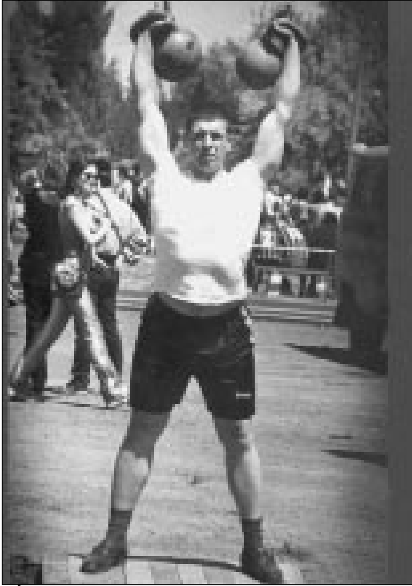

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Напишу вам і я

Подяка лісу

Здається, це було зовсім недавно, та ж ні, шістдесят років минуло з того дня, коли гуркіт фашистських бомб зовсім змінив моє життя.

Літнім ранком 27 червня жителі Брянська прокинулися від несамовитого виття сирен — німецькі бомбардувальники здійснили перший наліт на станцію Брянськ-1. Тоді через цей важливий залізничний вузол йшли на схід ешелони з людьми, заводами, технікою, матеріальними цінностями, що їх евакуювали. Наліт тривав недовго, але внаслідок нього — запалали склади, вибухнули цистерни з пальним. Десятки вбитих і сотні поранених перемішалися з різними уламками — цю криваву картину пам'ятаю досі... Через кілька годин мене викликали до військкомату. 30 червня я склав присягу — так почалася війна і для мене. Завданням нашого батальйону, вкомплектованого моїми ровесниками, було знешкоджувати ворожих парашутистів, диверсантів, донощиків. Ми відловлювали також панікерів, поширювачів чуток.

У жовтні надійшов наказ відступати в бік Орла. Пішли ми в дрімучі ліси. Не один я вдячний брянським непролазним хащам, що приховали від ворога тисячі людей. Герої цього партизанського краю — С. Ковпак, Д. Медведєв, О. Сабуров та інші.

Після одного обстрілу від двох десятків військовиків нашого загону лишилося двоє: я і ще один. Пораненого мене доставили до шпиталю. Завдячуючи медикам я невдовзі став на ноги. Потім пройшов воєнними шляхами через Заполяр'я, частину Норвегії, Румунію, Угорщину і Югославію. Ось уже півстоліття живу в Україні і вважаю себе громадянином цієї країни.

Юрій БОРОДКІН.

Херсон.

Світлим рядком

Не залишають без уваги

Нині всім важко, а нам, інвалідам, особливо. Більшість з нас працювали на підприємствах по 40—45 років, а нині про нас забули. І все-таки ми повинні вистояти перед обставинами, що склалися, адже і не таке переживали.

Важливо, коли поруч є люди, співчуття і розуміння яких стають постійними супутниками щоденних клопотів, а їх любов і милосердя — надійною підтримкою. А з такими, як голова нашого товариства В. Воробйов, і всі негаразди легше долати. Сам він інвалід І групи, пересувається лише на милицях, але знаходить в собі сили і мужність відвідати всіх, хто потребує допомоги. І допомагає: комусь відремонтувати сантехніку чи квартиру, іншому — телефон встановити. Він дбає, щоб відповідні місії чи підприємці вчасно забезпечили лежачих хворих продуктами, ліками. Не залишає нас без уваги і адміністрація Радянського району, очолювана А. Гудзієм. Дякуємо їм усім за доброту і співчуття.

З повагою, інваліди
М. САВЧУК, А. ТЕЛЮК, І. ТАРАТАЙКО.

Київ.

Військовий камуфляж із гідністю королеви

У маленькому містечку життя кожної сім'ї — на видноті. Тож громадський «рентген» давно наскрізь просвітив красуню з рембрандтівськими формами, котра роками носить свій військовий камуфляж із гідністю королеви.

... Старовинний Буськ відзначав 40-річний ювілей військової частини А 205 — підрозділу, що виконує стратегічні завдання. Коли гості вже не вельми уважно слухали вітання, слово взяла «господиня», яка літала залою з тарілками з почастунками.

— Я знаю такі слова, що мене й майор послухає, — відкрила, сміючись, свою «військову таємницю» прапорщик Світлана Корчик, начальник секретної частини. — Я дотягую чоловіків до їхньої чоловічої ролі...

У її родині майже всі чоловіки — військові. Гляньте на цей знімок із родинного альбому: 12-річна Світлана одягла однострій свого дядька. Нині її 11-літня донька Катруся вчить азбуку Морзе і готується стати «радисткою Кет». Тепер жінка, що служить на контрактових засадах в армії, вже не викликає подиву. Та ще зовсім недавно в родині Корчиків зчинився переполох: 20-літній Владислав, що саме завершував строкову службу в Буську, написав батькам, що одружується із.. 25-літньою товаришкою по службі прапорщиком Світланою Мохій. Найбільше потерпала бабуся: обкурили, задурманили, причарували онука, рятуймо дитину!

Батьки Владислава Корчика, мов за сигналом військової тривоги, прибули до Буська.

— Ну, розкажи нам, як ти опинилася в армії? — розпочався «допит».

А вона зухвало з'явилася на оглядини до родичів Влада з розпущеним довгим волоссям, в міні-спідничці. Сіла в крісло — нога на ногу — і почала артистично декламувати:

— Я, Мохій Світлана Миколаївна, народилася 1965-го року...

Мати Влада розсміялася:

— Твоя наречена, сину, не позбавлена почуття гумору, а в тебе гарний смак...

І лише одна Світлана знала, що коїлося в її душі, коли вона сказала юному солдатикові «так». Зовні все виглядало, як у старому сентиментальному кіно. Наш герой постукав у двері до Світлани і попросив дозволу подивитися телевізор. Вона відчинила двері, причепурена, усміхнена і... похолола. Бо чекала іншого, коханого. Капітана. Він не прийшов. Натомість солдат сказав:

— Я люблю вас, Світлано Миколаївно. (На той час він називав її саме так, дотримуючись армійської субординації.)

Між вибором «той — не той», «так — ні» за лічені хвилини пробігли, мов пришвидшені кінокадри, роки...

Свого часу її, 19-річну студентку Московського хімтехнікуму, перепинив у столиці поважний чоловік, вручив візитівку одного з керівників «Мосфільму», запросив у гості.

— Ви — яскравий народний типаж. Нам таких бракує. Приходять дівчата на одне обличчя — мов із «Бурди».

У дівчини від присутності знаменитостей, які крутилися в домі «патрона», голова пішла обертом. Щоправда, вона ніяк не могла второпати, чому один «бог» від кіно п'є горілку гранчаками, а другий — грубіянить. Може, у такий спосіб вони вживаються в роль?

Урешті «типаж» таки подався здавати іспити до ВДІКу. Із декламацією впоралася, а ось третім іспитом був танок.

— Заграла музика Хачатуряна

— «Танок із шаблями». Якраз для моєї комплекції. Я того Хачатуряна ніколи не забуду. Іспит провалила... — пригадує Світлана.

Не біда, втішив патрон, все можна поправити — треба лиш бути розумничкою. Вона не захотіла бути «розумничкою» і повернулася, «дурненька», до свого Буська. І тут знову зробила «дурницю». Батько на той час обіймав посаду заступника директора спиртзаводу. Де б іще працювати випускниці хімтехнікуму, доньці знаменитого спортсмена — майстра спорту з класичної боротьби, двометрового красеня-богатиря (одним мізинцем піднімав дві пудові гирі!) на прізвисько «Тигра»? А вона пішла в армію...

«Тигра» справив для доньки гучне весілля на триста душ. Та минуло зовсім небагато часу — і він уже не зміг підставити плече своєму чаду.

— Коли виношувала першу доню, батькові зробили операцію, коли виношувала другу — він помер, саме на Великдень. Я напекла багато пасочок, всі такі пишні. Плакала над ними: бачиш, тату, а ти переживав, як я господарюватиму. А взагалі — вишиваночки і мережива не для мене, я — організатор. А Влад чудово шиє і вишиває...

Лише на сьомому році подружнього життя стрілочка в глибині Світланиної душі повернулася від гіркої пам'яті про синьоокого капітана до чорноокого прапорщика. У 1997 році військовослужбовці упродовж п'яти місяців поспіль не отримували зарплатні. Був лише пайок. Прапорщик щомісяця одержував чотири кілограми борошна, три кіла крупи, два кіла макаронів, кіло масла, літр олії, півтора кіла цукру. Здавалося б, прожити можна, але...

— У нас не було грошей навіть на дріжджі, щоб спекти хліб. Діти не хотіли їсти пайкові страви, і я несамовито кричала на них. Усі розмови між військовими були лише про одне: що їсти? Якось Катруся завередувала: «Хочу хліба». Сама пішла до сусідів, попросила окраєць, зачинилася в туалеті і швиденько з'їла, «щоб Людка не забрала».

Напередодні першого причастя в Катрусі не було сукні. І тоді Влад запропонував... порізати весільну парчову сукню, яку мама вдягала щороку на річницю весілля. Влад узяв ножиці і почав кроїти. О шостій ранку сукня до причастя була готова...

На цьому дозволите зробити неліричний відступ. Прем'єр-міністрами 1997 року були Павло Лазаренко, потім — Валерій Пустовойтенко. Можливо, армія була голодна тому, що поряд із генералами не знайшлося прапорщика-жінки з її «магічними» словами, які «дотягують чоловіка до чоловічої ролі»?

Тоді командир елітної військової частини казав своїм підлеглим: «Заробляйте, хто як уміє. Лиш мене попередьте». Влад

шив шапки, і вони продавали їх разом із Світланою на базарі... Але й у трагізмі, вважає вона, є своя краса.

— Якось ми з Владом їхали на похорон родича. Той наклав на себе руки, бо дружина змушувала його займатися «бізнесом», їздити за кордон. Він силував себе, а потім зламався. Ми зрозуміли, як НЕ ТРЕБА жити... А як треба? Усе віддай — і до тебе прийдуть.

У нашій сентиментальній історії залишився ще один ребус: чим же солдат тоді взяв душу неприступної гордої красуні? Чому одразу ж «прийшов, побачив, переміг»? Ніяких особливих секретів немає. Він переступив поріг її помешкання у грубих солдатських чоботях, а поріг душі — у «кришталевих черевичках». Досі їх носить. Чи не тиснуть? Ще й як...

— За ці роки все було, ми навіть... билися, — щиро зізнається Влад. — Але я від неї...

І тут на його очі набігає чи то роса, чи сльоза.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львівська область.

Міносвіти застерігає: навчання небезпечне для вашого здоров'я!

На спільній сесії Академії педагогічних наук та Академії медичних наук України середній вітчизняній освіті було поставлено діагноз: лихо з розуму. Це «лихо» полягає в тому, що останнім часом, захопившись інтелектуальним і розумовим розвитком наших дітей, ми геть забули про їхнє здоров'я, принісши його в жертву знанням «будь-якою ціною».

«Практичне» здоров'я з ризиком

Кола під очима, бліде обличчя, сонливість та апатія — ось збірний образ сучасного школяра. За словами директора Інституту педіатрії, акушерства і гінекології (ПАГ) Академії медичних наук України Олени Лук'янової, кількість здорових дітей зменшується щорік. І, на жаль, така тенденція прогресує... Причин багато: соціально-економічна криза, «чорнобильська» екологія, стреси... Проте на все це зазвичай не зважають, коли складають навчальні програми. Діти з ослабленим здоров'ям зазнають таких само, як і їхні здорові однолітки, навантажень. Утім, поняття «здоровий» у нашій країні досить умовне, що підтверджує сама медична термінологія, нагороджуючи дитину статусом «практично здорова». А просто здорових дітей в Україні, схоже, немає!

Кожну третю дитину цієї категорії, за спостереженнями фахівців, можна віднести до групи ризику розвитку і функціональних, і соматичних захворювань. Дослідження, проведені ПАГом, показали, що за час навчання в школі кількість здорових дітей зменшується в 4 рази. При цьому медики не спостерігають у підростаючого покоління процесів акселерації. З доповіді Олени Лук'янової випливає: з початку 90-х років в Україні в дітей спостерігається затримка фізичного розвитку. В 25% обстежених дошкільнят наявна ця патологія росту. Основна причина такого явища — погане, незбалансоване харчування. Внаслідок чого 19% маленьких киян, за даними обстежень, страждають на дефіцит маси тіла, тобто дистрофію.

Картина невтішна. На ваги терезів покладено здоров'я дітей та їхній розумовий розвиток. Що краще — бути хворим, але розумним, чи дурним, але здоровим? Погано і те, і те. Хочеться вибрати золоту середину, але як?

Педагогічна поема: досить боротися, час творити

Мабуть, немає в Україні жодної сім'ї, яку так чи інакше не зачепила б реформа середньої школи. Її проведення обумовлене цілком об'єктивними причинами. Стратегічний документ — Національна доктрина розвитку освіти передбачає інтелектуальний, соціальний, моральний і фізичний розвиток особистості. Загальна середня освіта сьогодні охоплює майже 7 млн. учнів і 600 тис. педагогів.

Головне діалектичне завдання шкільної реформи — зуміти перевести кількість знань у якість освіти. Це змусило реформаторів переглянути підходи до навчального процесу і зміст самих навчальних програм...

— Раніше ми недооцінювали людину, — вважає академік АПН України Олександра Савченко. — Її розглядали не як союзника, а як матеріал, що чинить опір, і тому його треба перемогти. Опосередкованим підтвердженням цього було насичення педагогічної мови мілітаристською лексикою. Вчителі мали «боротися за якість», «озброювати знаннями», бо «знання — це зброя в бою»... Сама основа педагогічного процесу передбачала певне насильство над дитиною.

Ідеться про завуальоване педагогічне насильство. Грубощі, приниження, створення стресових ситуацій — на жаль, норма спілкування в школі. Навчання здебільшого конструюється як система, спрямована на те, щоб перебороти дитину, її індивідуальність. Проте традиційно стригти всіх під один гребінець інтелекту, без урахування індивідуальних потенціалу, особливостей і здібностей дитини — означає деформувати її особистість.

Альтернатив традиційного деструктивного підходу до виховання «нової людини» не так уже й багато. Але вони є. Наприклад, авторська школа в Іллічівську Одеської області, очолювана членом-кореспондентом АПН України Миколою Гузиком. Вона діє на основі цінностей розвитку дитини як особистості, на практиці застосовуючи індивідуальне навчання. В цій школі класи не мають вікових обмежень — це робочі групи, що складаються з учнів різного віку, які засвоюють навчальну програму в міру своїх індивідуальних здібностей.

Щоб повернути освіту на користь дитині, треба змінити погляд на цінність знань. Такого висновку дійшли педагоги-вчені і почали розвантажувати від непотрібного фактологічного матеріалу зміст шкільних програм, наближаючи їх до вікових пізнавальних інтересів дитини. Нині основну мету освіти реформатори вбачають у розвитку життєвої компетентності людини, вміння на практиці застосувати здобуті знання.

Нарешті наші сіячі розумного, доброго, вічного зрозуміли: не можна позбавляти дитину дитинства! Адже воно саме по собі цілісний, повноцінний період у житті людини.

За словами академіка О. Савченко, вчені АПН України зайняті вивченням проблеми оптимального навантаження в школах нового типу. Не секрет, що найбільше уваги в цих навчальних закладах приділяється розвиткові інтелекту учня і часто-густо така освіта перетворюється на потогінну систему, коли в гонитві за знаннями забувають про здоров'я учня.

Цими днями випускники середньої школи переживають глобальний стрес у своєму житті — іспити. Попереду в них випробування на глибину знань під час вступу до вищих навчальних закладів. Своєрідний подвійний удар по психіці та здоров'ю молодої людини. Представники не одного покоління нашої держави, які пройшли через цей фільтр оцінювання інтелектуальних здібностей, скажуть: мовляв, подумаєш, від цього ще ніхто не вмирав. Проте наша ментальна любов до труднощів розуму не додає, а ось нервові клітини, втрачені в безглуздій боротьбі, як відомо, не відновлюються. Отож реформатори середньої школи борються за те, щоб у перспективі спростити процедуру контролю знань шляхом запровадження єдиного національного іспиту.

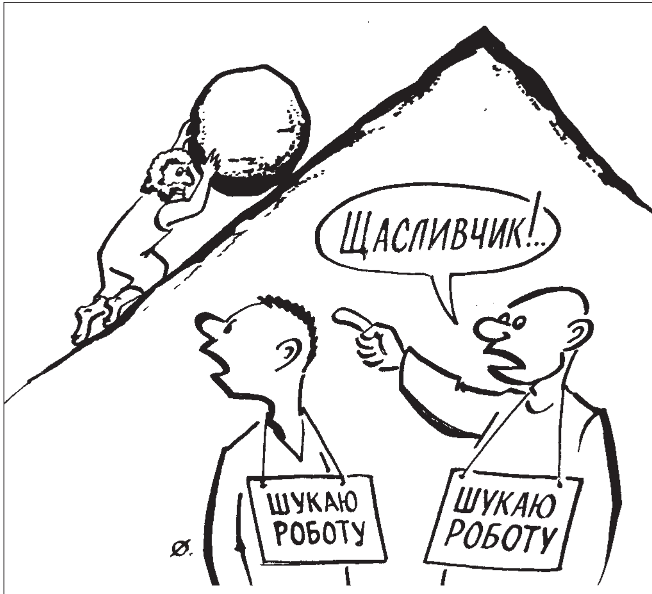
Ольга ВАУЛІНА.

Домовлятися. Але не з совістю, а з трудящими

Точка зору

Є цікава закономірність: що більше обмежуються права і гарантії діяльності профспілок — то більше звужуються демократичні засади у державі. Здавалося б, що ще треба профспілкам, коли 1996 року було прийнято Конституцію України з нашою 36-ю статтею? Об'єднуйтеся за професійними інтересами, захищайтесь економічно і соціально. Тут доречно зазначити, що Конституція — закон прямої дії. Так ні! Нам дуже не терпілося догодити владі уточненням: а як саме вона хоче, щоб ми об'єднувалися, захищалися і домовлялися? І доуточнювалися, допоки не напросилися на закон про профспілки. Про нас, наголошую, а не для нас. Мене часто запитують колеги: коли ви були відвертим? Коли агітували нас підтримувати вашу ідею щодо закону про профспілки, чи тоді, коли ви відхрещуєтеся від нього?

Мушу пояснити. Я справді ще за часів СРСР і після нього проштовхував не лише ідею про закон, а й пропонував свій проект цього документа. Та коли була прийнята 36-та стаття, я запропонував до розгляду у Верховній Раді власний законопроект. Але ж... Такий закон, який звужує наші конституційні права щодо свободи об'єднань, механізмів захисту прав і свобод, дає змогу втручатися в майнові і фінансові справи, організаційну побудову тощо, — нам не потрібний! Як, до речі, і закон про соціальне партнерство. Бо партнерство може бути лише за умов рівності прав партнерів.

Окрім того, відбулося спотворення прийнятих правових норм нашим проганянням перед владою у напрацюванні власних правил, зведених у статути профспілок. І в цих статутах ми запопадливо присягаємося владі, що діємо згідно з чинним законодавством, а ще — присягаємося не втручатися в політику. Саме це викликає велику тривогу й сумнів щодо затребуваності нас трудящими. Якби в статутах було зазначено: профспілки є позаполітичною організацією доти, доки їх влаштовує політика влади. Якщо ні — вибачайте! Відповідно до Конституції ми захищаємо економічні і соціальні інтереси трудящих, використовуючи весь арсенал засобів, які є на озброєнні профспілок.

Саме про невідповідність політики влади інтересам профспілок і йтиметься далі. Та чи й може бути така відповідність, коли політика влади не замішана, а побудована на брехні. Пригадаймо. У незалежній державі кожен має бути її господарем, тобто мати частку державного майна. Повірили. Взяли частку, щоправда, паперову. Як прилетіло, так і відлетіло. А потім пішло-поїхало: житлові чеки, земельні, трасти, купонно-інфляційні гешефти, бартери, взаємозаліки тощо.

Ми не втручаємося, бо нам до того діла немає. Тим часом переобирається влада, яка дає нові обіцянки, і ми знову раді присягти на лояльність, бо можуть відібрати останнє. І відібрали: нагляд за умовами праці, правову інспекцію, участь у регулюванні заробітної плати.

А тут ще: оберете — не заберемо соціальне страхування, не підвищуватимемо тарифи без узгодження з вами... Відібрали й підвищили.

Відібрали і останнє, що залишалося у профспілок, —управління соціальним страхуванням. Оті півтора відсотка соціального страхового тарифу із чотирьох саме й захищали трудящих оздоровленням і насамперед їхніх дітей. Решта коштів витрачається на допомогу при народженні та похованні. Тобто держава свої функції залишила на безоплатне їх виконання профспілками. При цьому дала змогу профспілкам брати участь в управлінні цими коштами не від профспілок, а як представникам від страхувальників, яких удвічі більше, ніж членів профспілок. Та це влада й кримінал «шиє» профспілкам, які управляють соціальним страхуванням, за те, що купили томограф, а не відправили до Італії чиїхось дітей на відпочинок...

Тепер нові торги: не проводитимете всеукраїнських акцій протесту — повернемо борги у зарплаті, підвищимо платню вчителям, лікарям... Призупинили акцію. І що? Підвищення заробітної плати призупинили теж.

Тож знову і знову запитую себе, а заодно і всіх: невже профспілкам байдуже за зруйновану колективну власність? Зруйновану лише для того, щоб розкрасти її.

Байдуже нам — байдуже усім, бо ми є представники трудящих.

> *Це ми з вами дозволили сплачувати за електроенергію в 10 разів більше, ніж її собівартість. До чиєї кишені ми кладемо свої кровні?*
>
> *Не індексуються невчасно виплачені зарплата і пенсії. А нам все немає діла до того, що за 10 років рівень життя зменшився в 10 разів.*

Мало того, запущена в ЗМІ концепція лідера ФПУ, що домовлятися краще, ніж протидіяти, не було б нас — було б іще гірше, підхоплено нашими профпрацівниками як виправдання своєї нейтральної позиції. І вже ладні не лише призупиняти акції протесту, а й зупиняти. Що насправді й відбувається.

Де, коли, в якій країні лідери профспілок, що об'єднують найманих працівників, входять до об'єднань, у партії, у фракції, в парламентську більшість, що репрезентують владу? А в Україні саме так. Тож і дивується увесь профспілковий світ: заради чого, або на захист від кого гуртуються в Україні трудящі у профспілки, об'єднуючись з роботодавцями, олігархами, фінансистами, податківцями і владою, нарешті?

Ось за яких умов ми кинулися до реалій — профспілок залишилося чи не третина? І ніякої організованої сили, якою мають бути профспілки, немає. Є сотні тисяч профрозрахункових організацій — більших і менших, які якось змирилися із злиднями, приниженнями, обмеженнями, безправністю тощо. І тільки так вони якось животіють, бо знають: скажи слово проти хазяїна і ніхто їх не захистить. Повторюю — ніхто, навіть ФПУ.

Усе це задовольняє нашу брехливу і злодійкувату владу: профспілки надійні партнери. От опозиція з'явилася! Хто вона така? Ні закону про неї нема, ні права. Отже, вона проти народу? Проти Конституції?

А ми помовчуємо. Нехай... Хоча увесь світ знає, що єдиною опозицією до влади щодо захисту соціальних і економічних прав людини були, є і будуть профспілки.

За те нам така і шана! Є ми, немає нас — для більшості людей стало байдуже. І саме через цю байдужість, через те, що ми неспроможні їх захистити, — вони залишають наші лави, вони не те, що планують збільшення відрахувань до профкас на свій захист, а вже й одного відсотка не хочуть сплачувати.

Тим часом створюють усюди страхові каси, тобто каси взаємодопомоги, взаємопорятунку. Приїхали! Повернулися до того, з чого народжувалися профспілки півтора століття тому.

Уже коли у нас відібрали усі механізми захисту, то давайте змусимо державу, роботодавців, усіх глитаїв повернути людям борги у заробітній платі, бо саме через них від нас залишилася третина, через них не маємо чим захищати профспілчан.

Саме ці питання і потрібно розглянути на засіданні ради ФПУ. І чи потрібно для цього чекати чергового з'їзду ФПУ? Як на мене, то його потрібно скликати негайно.

Хочу ще раз привернути увагу до проблеми позаполітичності профспілок. Уже коли ми все списуємо в Європи — то давайте спишемо і роль профспілок. Недавня історія — польська, німецька, частіше французька й італійська, ізраїльська й Юнайтед Стейт — як тільки політика влади не задовольняє людей, профспілки гуртуються в партію чи з партією і захищають інтереси трудящих або приведенням своєї партії до влади, або допомогою «своїм» на виборах.

А ми з вами спокійно спостерігаємо не лише переполовинення профспілок, а й населення України, яке вимирає, виїжджає і вироджується. Не помічаємо дитячої безпритульності й жебракування, а це — діти трудящих. Ми спокійно спостерігаємо, як у парламенті формується буржуазна більшість, до якої входить і наш лідер, і не замислюємося над тим, що до парламенту має пройти більшість від нас, трудящих. І привести їх мають профспілки. Чому вся Європа, окрім Македонії та Білорусі, обирає парламенти за пропорційною системою? Бо вся Європа демократична. То куди штовхають нас? Звісно куди! Знову під буржуазну більшість парламенту! Під більшість, заслугою якої є вчасно прийнятий бюджет. І це вперше, як і вперше його прийнято без фінансового наповнення. Тобто порожній.

За усталеною традицією, а воно так було й насправді, профспілки посідали гідне місце, відігравали не останню роль у суспільному житті нашої держави. Споглядальна, часто-густо запопадливо-узгоджувальна позиція відкинула нас на задвірки.

Кому вигідні нейтральні профспілки?

Навіть людині, далекій від політики, зрозуміло: владі і... Стояну. Легко уявити, який розвиток мали б останні події на майдані Незалежності, якби Стоян не ініціював призупинення всеукраїнської акції протесту профспілок і вона, акція, приєдналася б до протестного люду, і в наметовому містечку, і навколо нього. А так? Лівоцентристські та патріотичні праві партії домагаються зміни режиму задля покращення життя. Виконують роль профспілок, відведену їм ст.36 Конституції України, і водночас голова ФПУ Стоян у засобах масової інформації переконує, чи то виправдовується, що «домовлятися краще, ніж протидіяти», «соціальне партнерство існує», «прожитковий мінімум затверджено», соцстрах залишається в управлінні профспілок...

> *І справді, можуть дорікнути — домовлятися краще, ніж протидіяти. Ніхто й не заперечує, якби хоч про щось домовилися. Так ні! Навіть Стоян заявляє, що якби не профспілки, то було б ще гірше. Та хіба може бути ще гірше?*

Повернути авторитет, довір'я трудящих — це і є запорука організаційного та фінансового зміцнення профспілок України.

Леонід ВЕРНИГОРА,
голова Полтавської обласної ради профспілок, голова Всеукраїнської партії трудящих, народний депутат України II скликання.

Мал. Василя ФЬЛЬОРКА.

! У номер

Донецьк

Яке життя, така і плата

Борги мешканців Донецької області за комунальні послуги досягли рекордної позначки — 1 мільярда гривень. У середньому кожна родина не платила за житло, воду, газ і тепло 1,5 року. З настанням літа платежі різко скоротилися, а в окремих містах майже припинилися.

В облдержадміністрації запевняють, що зможуть належно підготуватися до нового опалювального сезону. Для реконструкції котелень з бюджету області буде спрямовано 47 мільйонів гривень. Тривогу викликають відомчі об'єкти, які передаються на баланс місцевих рад. Здебільшого їхні господарі — підприємства-банкрути або ті, що переживають не кращі часи, *повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЩ.*

Київ

Не просто купити «Україну»...

60 років — «Україні»,
60 років — з початку війни

Оце розглядаю у старих журналах фронтові знімки Бориса Градова, Євгена Александровича, Федора Федорова і оживає в пам'яті бачене з дитинства, настільки вони правдиві та реальні. Одна із найболючіших тем, які журнал «Україна» висвітлював на своїх сторінках — це тема війни...

Але загалом немає у світі такої загальнолюдської події, про яку не патріотичне видання не писало б. А які особистості стояли біля витоків «України». Юрій Смолич, Андрій Малишко, Іван Цюпа, Микола Подолян, Василь Юхимович, Віктор Гонта, Андрій Михайличенко, Олександр Климчук... Не перелічити всіх славних імен. Надрукуватися на шпальтах часопису було престижно, а про що писати — почесно. Насамперед про людину, яка відповідала цьому високому званню. Навіть за часів тоталітаризму журнал не втрачав українського духу, був доступний кожному, хто любив живе слово, цікаву тему, красиве оформлення.

Нині, на жаль, навіть у Києві не просто купити «Україну». Кіоски переповнені здебільшого іншомовними виданнями. Заснувало безліч часописів, на які витрачаються чималі кошти.

Візьмеш до рук і одразу розумієш, на кого розраховані ці лискучі видання. Не може бути спорідненою із загальнолюдськими цінностями бездуховність.

«Сьогодні ми перебуваємо майже на відмітці дна, —розмірковує на шпальтах часопису "Україна" генеральний директор Українського центру культурних досліджень Володимир Подкопаєв. — Нам усім, а не тільки владі, на яку звикли кивати, варто пам'ятати про долю Римської імперії чи Третього рейху, котрі втратили духовні орієнтири й почали розвивати себе в матеріальній площині. Рано чи пізно духовна деградація заводить у глухий кут, викликає втрату інтересу до матеріальних цінностей, перенасичення. Навіть молодий, дикуватий ринок України вже пам'ятає тисячі прикладів краху аморального, бездуховного бізнесу».

«Україна» — культурна частка нації. Найкраща нагорода часопису — визнання "України" національно свідомою читацькою масою. Береш до рук часопис, гортаєш його сторінки, дихаєш його життям, смієшся, обурюєшся, сподіваєшся. А прочитавши, кладеш руку на його гарну кольорову обкладинку і зичиш його творчій громаді невтомного дерзання на шляхах Правди, Істини, Добра задля Батьківщини.

Ігор РУСАНІВСЬКИЙ.

Дискусія довкола букви «о», або Як ми знаємо свою історію

Нещодавно, коли був у відрядженні, у коридорі Волинського університету випало знову зустрітися з місцевим поетом і краєзнавцем Віктором Лазаруком. І коли розмова вже завершувалася, він раптом, пригадавши нашу давню суперечку, сказав:

— І все-таки я наполягаю на букві «о». Назва села повинна читатися «Польмо». Так, як говорять люди...

Взагалі-то ця дискусія триває не перший рік. Віктор Лазарук об'їздив волинську землю вздовж і впоперек, зібрав чимало місцевих легенд і оповідок, написав кілька книжок, в яких досліджує походження назв озер, боліт, урочищ, населених пунктів.

Однак особливий пієтет у нього до наших Шацьких країв. Озера, ліси, болота і незвичайне небо. Влітку — високе, синє-синє, а восени — низьке, набрякле, з білими бурунцями хмар, які вітер — переважно північно-західний — жене, як хвилі, безмежжям простору. Тутешні озера — і Пулемецьке, і Світязьке — ніби окрайці неба серед зелені місцевих лісів і лук. Можливо, тому повітря і чисте, і цілюще, немов настояне на лісових пахощах. А назви населених пунктів, урочищ, боліт, як і озер — таємничий світ історичної давнини, що веде свій родовід, попри хвилі історичних бурь, — Світязь, Пульмо, Мокошин, Пулемець, Шацьк, Багно! Власне, Віктор Лазарук не сприймає латинську версію походження назви села — Пульмо. Він, вслухаючись у мову поліщуків, виводить її від «поля». Однак і в цьому, на мій погляд, його помилка. Він не враховує одного: поля, як такого, тут не було. Поліщук постійно відвойовував шматок землі в болота, в лісу — вів нелегку боротьбу за виживання. Та й прізвища корінних мешканців свідчать про те, чим займалися їхні предки: у селі переважно проживають Бондаруки, Ткачуки, Кінахи, Ціпошуки, Занюки. Напевне, більшості читачів не треба пояснювати, хто такі бондарі, ткачуки чи кінахи. Особисто для мене таємницею залишається лише походження двох останніх прізвищ.

Окрім того, перша писемна згадка про село датована 1474 роком. Як відомо, Волинь у той час входила до складу Великого Литовського князівства. Отож можна припустити, що хтось із тодішніх вельмож міг вигукнути латинською мовою: «Як тут легко!». Власне, так і перекладається з латини слово «pueтo». Та й назва найбільшого прісноводного українського озера Світязь, глибина якого більш як 50 метрів, вражає уяву, як і чистота озерної води, дослідники пов'язують із прибалтійським впливом на нашу мову. До речі, у повісті «Горіховий хліб» прибалтійського автора (шкода, не пригадаю прізвища) є персонаж з прізвищем Пульмоніс...

Зрозуміло, історія села значно древніша. І на це вказують деякі інші назви. Так, у кількох кілометрах від нього розташоване лісове урочище Мокошин. Історик Ярослав Боровський у своїй книжці «Міфологічний світ древніх киян» пише: «Не менш загадкове ім'я ідола Мокоші — єдиної жінки серед богів київського пантеону». Мокоша шанувалася і в інших місцях Слов'янщини, на що вказують назви місцевостей, зокрема Мокошин у чехів. Але, як бачимо, не треба їхати до сусідньої країни, щоб знайти тотожну назву. Мокоша уособлювала, стверджує автор, богиню води, дощу, грози і родючості. Вона була пов'язана з вівчарством, вважалася супутницею Велеса (Волоса) в народному побуті, допомагала ткати пряжу.

Однак найцікавіше інше. Ще у дитинстві ми взимку їздили в урочище кататися на лижах, бо там була Татарська гірка. Щоправда, висотою піщані пагорби на березі затоки Світязя не вирізнялися, але дух перехоплювало, коли ми спускалися з його вершечка. Уже пізніше, через кілька років, після мого знайомства з Волинсько-Галицьким літописом, я спробував визначити, який же пагорб може називатися Татарським, однак ніхто з місцевих жителів не зміг цього уточнити. Усі пагорби звуться в народі Татарськими горами.

Мій інтерес пояснювався просто. У літописі є такі рядки: «Кінець весни 1242. А коли Данило (засновник Волинсько-Галицької держави, спадкоємниці Київської Русі. — **Авт.**) перебував у Холмі, прибіг до нього половчин йоого, на ім'я Актай, кажучи: «Батий уже вернувся з Угрів і одрядив на тебе двох богатирів, Манмана і Балая, щоб знайти тебе». Данило тоді, заперши Холм, поїхав (у Володимир) до свого брата Василька і взяв із собою Курила митрополита. А татари пустошили до (города) Володави і по озерах, і вернулися, багато лиха натворивши».

Нині місто Влодава розташоване за п`ять кілометрів від Пульма на березі Західного Бугу, на території Польщі. Дослідники літопису, які готували його до друку, водночас вказують: «Нині озера Світязьке, Пулемецьке, Луки в Шацькому районі Волинської області».

Моя покійна бабуся, яка жила в сусідньому селі Кам'янка, переказувала багато легенд. Зокрема, про те, як заво-

йовники на маленьких волохатих конях виманювали людей з боліт, які там ховалися. Так вона лякала мене, малого, щоб я не вештався в лісі чи на озері.

Гадаю, монголо-татари хотіли поглумитися з жертовника богині Мокоші. І коли відбулася січа, загинув один з їхніх воєначальників. Відомо: монголо-татари вирізали всіх підлеглих і ховали, насипаючи великий курган. Один з таких курганів, схоже, і знаходиться в урочищі Мокошин на березі озера Світязь...

...Наша дискусія з Віктором Лазаруком, напевне, триватиме ще довго. Принаймні доведеться шукати нові аргументи, щоб переконати опонента.

Отак буква «о» змусила мене зануритися в історичні книжки, перечитати кілька разів Волинсько-Галицький літопис. Але я не шкодую, бо пізнав хто ми і звідки походимо, чиїх батьків чиї ми діти.

Володимир КОРОЛЮК.

«Ніагара» в пониззі Дніпра

Лялька на капоті, келих шампанського в загсі, рушник, застілля... А от весільна подорож інколи залишається лише у мріях. Хоча всі добре розуміють, що молодята цього важливого дня мають вагомі причини для усамітнення. Наприклад, серед американських і канадських молодожонів дуже популярний Ніагарський водоспад. У численних готелях поблизу нього створено всі умови для перетворення першого подружнього досвіду на незабутню романтичну подію.

Ця красива традиція, що зміцнює узи Гіменея, свого часу вельми сподобалася керівникові херсонського туристичного комплексу «Фрегат» Юрію Пальмашу. От і вирішив він перенести її на український грунт. Добре що можливості комплексу дають змогу зробити відпочинок молодят достойним, комфортним і доступним. Ні, на Ніагару ніхто не поїде! Це надто далеко й дорого. Втім, у цьому немає жодної потреби. Співробітники «Фрегата» в рамках акції «Відпочиваємо в Україні» пропонують молодим самим обрати програму перших днів спільного життя.

Хочете усамітнення — залишайтеся в готелі. Вишукана вечеря при свічках, тихий затишний номер... А з'явиться бажання — можна здійснити подорож на яхті Дніпром з відвіданням безлюдних островів. Тим, кому й цього для романтики замало, пропонують усілякі подорожі. На вибір. Від екзотичних степів Асканії-Нови з відвіданням «дерева щастя», яке, за легендою, приносить мир у сім'ю на довгі роки, до захопливого туру «Козацька слава України», що включає в себе дві ночі на островах в заплаві Дніпра.

Співробітники «Фрегата» гарантують романтичну атмосферу. Погодьтеся, це того варте. До речі, про вартість. Ціна будь-якого туру цілком зіставна з витратами на проведення традиційних застіль. А чому віддати перевагу — романтичним спогадам на все життя про медовий місяць чи післявесільному похмільному синдромові — справа власного смаку, про який, як відомо, не сперечаються.

Олег ДЕНИСОВ.

Запоріжжя, «Мамині джерела»-2001

Фестивалі

Незалежно від віку, десь у глибинах наших душ споконвічно бринить почуття й розуміння того, що всі ми до кінця днів своїх залишаємося дітьми, що материнські джерела мудрих слів, пісень і добра супроводжують нас повсякчас, щедро наповнюючи криниці нашої віри, надії та любові, жити без яких неможливо...

Такою само аурою сповнений і пісенно-поетичний фестиваль «Мамині джерела». Він проходитиме під егідою запорізького мистецького фонду «Мамині джерела» 11—14 жовтня нинішнього року в Запоріжжі. І назва його також — «Мамині джерела».

До участі в ньому запрошуються композитори, поети, аранжувальники і виконавці, професіонали і аматори без обмеження віку, з України, близького і далекого зарубіжжя. Головною і обов'язковою вимогою до учасників є представлення ними на фестивалі виключно нових, яскравих і неповторних за мелодикою та змістом пісенних чи поетичних творів, які до цього ще ніколи не звучали на всеукраїнських радіо- і телеканалах. У рамках фестивалю «Мамині джерела» (до 12-ти, до 18-ти, старші 18-ти років) проводяться конкурси:

— на кращі нові пісні серед виконавців-солістів або вокальних ансамблів (до 4 виконавців);

— на кращі нові поезії серед виконавців розмовного жанру.

У заключний день фестивалю відбудеться підбиття підсумків із визначенням та нагородженням переможців, якими стануть автори (композитори і поети) та співавтори (аранжувальники і виконавці) найкращих нових творів, та гала-концерт переможців і запрошених відомих виконавців з уже популярними пісенними творами відповідної тематики. Їх автори та співавтори —почесні гості фестивалю — теж нагороджуватимуться його відзнаками.

Заявки-анкети (звертайтесь із 1 серпня до районних та обласних управлінь культури), віддруковані чи набрані на комп'ютері тексти запропонованих творів, якісний демонстраційний відео- або аудіоматеріал та дві різнопланові кольорові фотокартки виконавця подаються претендентами на адресу дирекції фестивалю не пізніше як за місяць до його початку. Після ознайомлення з ними дирекція відбирає учасників, оформляючи своє рішення протоколом. Учасники фестивалю, одержавши персональні запрошення дирекції, прибувають до Запоріжжя 10 жовтня. Після розселення, увечері, відбудеться жеребкування порядку конкурсних виступів виконавців.

Один виконавець чи колектив представляє на фестивалі не більше двох нових творів. Для авторів та аранжувальників кількість творів не обмежується.

Виконавці виступатимуть у супроводі якісної оркестрової фонограми на мінідиску або під живий акомпанемент (до 4 інструментів). Орієнтовний хронометраж одного номера у вокальному жанрі — 4, у розмовному — 2 хвилини.

Основними критеріями відбору конкурсних творів дирекцією та оцінки виступів виконавців-конкурсантів пісенно-поетичного фестивалю «Мамині джерела» журі є:

— оригінальність та яскравість творчого матеріалу;

— виконавська та акторська майстерність.

Кращі нові твори визначатиме журі окремо в кожній номінації та кожній віковій категорії. За погодженням з дирекцією журі має право присуджувати не всі премії, збільшувати або зменшувати кількість лауреатів та дипломантів, встановлювати спеціальні та заохочувальні премії. Окрім основних, спеціальних та заохочувальних премій, призи та премії можуть встановлюватися також державними, приватними та іншими установами, підприємствами, фірмами, громадськими та політичними організаціями, приватними особами, редакціями газет, радіо, телебачення та спонсорами. Заявки на акредитацію журналістів прийматимуться до 1 жовтня 2001 року.

Для забезпечення творчої результативності пісенно-поетичного фестивалю «Мамині джерела» організатори запрошують до співробітництва як спонсорів і меценатів зацікавлені установи, організації та підприємницькі структури. Ініціатори заходу переконані, що фестиваль стане не тільки вагомою і загальнокорисною спільною справою його творців на шляху відродження, збереження та примноження національних духовних витоків, але й помітною, цікавою та символічною подією культурно-мистецького життя держави у перший рік нового тисячоліття.

Телефони в Запоріжжі: 8(0612) 33-71-79, 33-99-22.

Караїми. У цілому світі — найменший народ

 Історія вчить нащадків

Дні культури одного з найнечисельніших народів планети, що проживає в Україні, — караїмів — святкують у Феодосії втретє. Тут і розмаїття виставок народної творчості й побуту, і дегустації національних блюд з консультаціями професійний кухарів щодо їх приготування, і концерти народної музики, зустрічі представників зникаючого народу, яких у Криму вже не набереться й 800, а в цілому світі залишилося менш як півтори тисячі.

Національно-культурне товариство «Мехебетлік» разом з міськвиконкомом організувало екскурсії в караїмський музей, відвідання стаціонарної виставки краєзнавчого музею «Караїмська слобода», стародавнього цвинтаря і дачі фабриканта Йосипа Стамболі, який заснував у Феодосії колись знамениту тютюнову фабрику.

А караїми Євпаторії (вважається їх останньою духовною столицею, куди після падіння Кримського ханства перемістився центр корінного малочисельного народу з фортеці Чуфут-Кале під Бахчисараєм) нині переймаються аж ніяк не святковими турботами. Справа у тім, що коли в Україні почали розглядати програму відновлення культових споруд, Кримський комітет охорони пам'яток представив від автономії комплекс караїмських молитовних будинків — кенаса. Водночас уряд півострова направив листа у Держбуд України з проханням виділити цього року бодай 100 тисяч гривень на відновлення Великої Євпаторійської кенаса.

Понад 500 років тому, коли Євпаторія була населена караїмами, у старовинному Газлеві збудували комплекс кенаса. На початку XIX століття на їх місці звели нові — Малу й Велику кенаса. Тут розміщувалося керівне духовенство, резиденція Гахана — духовного і світського глави караїмів, було зібрано бібліотеку «Карай Битиклиги», утворено Олександрівське караїмське духовне училище та найбільша громада на півострові. Серед караїмів були голови земських зібрань, судді й вищі офіцери, члени державної ради та думи. Євпаторійці незмінно, а мешканці інших міст Криму нерідко обирали караїмів міськими головами. На кошти караїмів-благодійників, для усіх без винятку національностей, було створено бібліотеку, школи ремісників, аграрну, дитячий санаторій (нині «Чайка» в Євпаторії). Соломон Крим фінансував створення Таврійського університету, видання книги Лева Симиренка «Промислове плодівництво Криму». Іменами благодійників Шакая та Дувана в Євпаторії назвали вулиці та сквери.

Однак караїмські національні організації ліквідували вже в тридцятих роках, храми — знищили. Релігійні обряди стали відправляти вдома. За сприяння влади були пограбовані національні бібліотека та музей в Євпаторії. Життя громади завмерло. 1929 року з Великої кенаса вивезли все оздоблення й релігійне начиння. Приміщення перетворили на жіноче училище. З того часу будови комплексу караїмських кенаса стали використовувати різні державні заклади. Комплекс втратив своє духовне призначення.

Лише 1990 року влада Євпаторії передала частину дворика і Малу кенаса національно-культурному караїмському товариству. Та їх стан був такий, що вимагав негайної реставрації. Общині вдалося зібрати кошти, які дали змогу відновити Малу кенаса і частину стародавніх двориків: мармуровий, виноградний та очікування. Вдалося також відкрити меморіал пам'яті караїмів, загиблих у роки другої світової війни. Тоді поліг останній квіт нації невеличкого народу, було знищено цінний етнографічний матеріал, з ризиком збережений у роки окупації. Спілкування на національному грунті припинилося в Криму одразу по війні. Цензура не допускала видання літератури про караїмів, близьких по крові, мові, звичаях до депортованих кримських татар. Тим паче що вислали й частину караїмів. Трагічно загинув і останній учитель караїмської мови Гелел Ялпачік. Про все це розповів почесний академік Кримської академії наук, енциклопедист свого народу Юрій Полканов.

Сьогодні термінового ремонту потребує пам'ятник караїмської архітектури світового значення — приміщення Великої кенаса, призначеної для служби у святкові й урочисті дні. Влада Євпаторії допомагає чим може. Та поки що міський бюджет такий мізерний, що допомога ця швидше моральна. А фахівці застерігають: якщо не відновити визначну пам'ятку протягом найближчих років, втрати її не минути.

Тим часом занепадає й родове гніздо караїмів — давнє місто-фортеця Чуфут-Кале. Це унікальне місце щороку руйнується чимдуж. Осипаються оборонні стіни. Стародавнє караїмське кладовище заростає деревами, занедбано надгробні камені. Натомість щороку його відвідують понад 200 тисяч туристів. Цитадель, збудована у VIII столітті нашої ери хазарами, не повинна перетворитися на руїни.

Бахчисарайський історико-культурний заповідник і асоціація кримських караїмів підписали угоду про спільну роботу і створення на території Чуфут-Кале сектору «Кале». Вона затверджена Міністерством культури Криму, узгоджена з комітетом охорони пам'яток і підтримана постійною комісією Верховної Ради автономії з культури, міжнаціональних відносин і проблем депортованих громадян. Затверджено також штатний розклад нового державного сектору заповідника. Та відроджувати місто з віковічних руїн силами лише ентузіастів асоціації кримських караїмів без фінансової підтримки державних структур — нереально. Але, незважаючи на нинішнє безгрошів'я, цей пам'ятник історії та культури таки має бути відновлено в пам'ять про зникаючий караїмський народ, що проживає у Криму. Нині надто гостро стоїть питання порятунку цього народу і збереження його давньої культури.

Ми й нині так мало знаємо про них — етнічних караїмів-тюрків (караїв), народ, який опинився на межі зникнення. Нащадки найдавнішого населення Криму і спадкоємці хазарської культури, до них сьогодні прикута увага вчених. Сучасна наука відносить їх до тюркської групи алтайської сім'ї народів. Як етнос вони сформувалися у Криму і є сплавом давніх тюркських племен та найдавнішого населення півострова — сармато-аланів та інших зниклих народів. Їхня мова, близька до половецької, допомогла філологам розшифрувати хазарські слова. Караїмське віросповідання — караїзм — монотеїстична релігія Старого Заповіту. Караїмські храми — кенаса і могили зорієнтовані на південь. До революції у Криму було 11 кенаса. Збереглися приміщення караїмських храмів у Києві, Харкові, Сімферополі, Севастополі, Бахчисараї та Євпаторії, однак використовують їх не за призначенням. Діючі кенаса є лише в Литві — у Вільнюсі і Тракаї. Кримські караїми зберегли відгомін попередніх вірувань. Ще недавно вклонялися священним дубам родового кладовища Балта Тиймез (сокира не торкнеться). Б'ючи в бубон, виганяли з дому злих духів.

З VIII століття караїмське віросповідання розповсюдилося серед племен Хазарського каганату. Після ослаблення хазар караїми зберегли автономію в межах невеличкого князівства. Незалежність відстоювали затято. В часи небезпеки на захист їх фортеці Кир-Ера стікалися караїми з усього Криму.

У Кримському ханстві зберегли титули і владу, але підкорилися ханам. Належали до привілейованого стану тарханів. Войовничі караїми нерідко приєднувалися до козаків. Знаємо навіть гетьмана реєстрового козацтва Ілляша Караїмовича з роду караїмських князів Узунів. Пізніше в царській армії служило 700 караїмів, з яких 500 були офіцерами, розповідає Юрій Полканов. Після часів упосліджения разом з кримськими татарами за радянської влади, на початку перебудови з'явилася надія на відродження. Після 60 років заборон знову було створено національну організацію — караїмське товариство при Кримському відділенні Українського фонду культури.

Основним об'єднанням караїмів в Україні нині є Асоціація кримських караїмів «Кримкарайлар», до якої увійшли громади Сімферополя, Євпаторії, Феодосії, Бахчисарая, Ялти та Мелітополя. Організуються караїми Києва. У перспективі — об'єднання поки що розрізнених караїмів Одеси, Харкова, Дніпропетровська, Севастополя, Миколаєва, налагодження зв'язків з караїмами заходу України, куди їх предки прибули з Криму в 1246 році на запрошення князя Данила Романовича. Створення товариства — лише перший крок до врятування цього народу та його культури. Самі караїми проблем власного відродження не розв'яжуть. Надто зістарилися представники цієї національності: переважають пенсіонери, багатьом з яких за вісімдесят. Але саме вони головні хранителі історичної пам'яті народу. До них тягнеться нечисленна молодь. Прагнення юних зберегти традиції свого роду таке міцне, що навіть етнологів часом дивує, як народ, позбавлений низки атрибутів національної культури, зберіг чітке самоусвідомлення. Це вселяє надію, що можливе відродження найкрихітнішого народу нашої держави. Поки що живі традиції знаменитої караїмської кухні, улюбленої багатьох у Криму, поступово відновлюються забуті звичаї. Але становище настільки серйозне, що допомога українського уряду і світового співтовариства може й спізнитися.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

 Дослівно

Нові господарі боргів не терплять?

Володимир Лушкін був призначений головою Житомирської облдержадміністрації трохи більше трьох років тому, через кілька днів після минулих парламентських виборів. За фахом він — енергетик. Уся його попередня трудова діяльність пов'язана з електрозабезпеченням області. Остання посада — керівник «Житомиробленерго». Тож Володимир Андрійович краще за інших розуміє, що енергетика — то серце економіки.

Ще задовго до продажу (більш як 75 відсотків акцій «Житомиробленерго» було продано словацькій компанії Vychodoslovenske Energeticke Zavody SP) керівник області не раз публічно виступав проти цього кроку. А що думає він з цього приводу тепер?

— Торік одне з інформаційних агентств дало виклад моєї позиції з приводу приватизації обленерго. Після чого в Кабміні мені сказали: «Не суньте носа, куди не слід. Це — не ваша справа». Я відповів, що ніколи не був і не буду сліпим виконавцем.

Облдержадміністрація і «Житомиробленерго» зверталися в усі інстанції з пропозицією не продавати енергопостачальну компанію. Насамперед тому, що ми розташовані в Чорнобильській зоні. До речі, й досі не знаємо ні умов продажу, ні господарів. Знаємо тільки, що електромережу області придбали словаки.

Вигідно чи не вигідно було продано «Житомиробленерго»? На мій погляд, продано так, як і мало бути, адже був конкурс. Але я вважаю, що жодний господар не продаватиме те, що приносить прибуток. А «Житомиробленерго» — одна з кращих енергосистем.

Можливо, в держави була така потреба — продавати. Я не керівник держави, не можу про це судити. Але не слід забувати, що було рішення Верховної Ради про продаж, і його треба було виконувати, тож звинувачувати когось сьогодні не можна. Проте моя особиста думка як фахівця — продавати енергопостачальні системи передчасно.

Я боюся не продажу об'єктів узагалі — недобудований житомирський велетень автомобілебудівної галузі можна було б і «за п'ять копійок» продати: хай завтра прийде інвестор, наведе порядок, створить робочі місця. Я переживаю за сільську енергетику. На моє запитання, а хто все-таки буде відновлювати її, вкладати туди кошти, відповіді не одержав. А завтра почнуть опори валитися, особливо дерев'яні, що тоді? Адже Україна — не Словаччина. Дбати про безперебійну подачу електроенергії в села, що розкидані на великій відстані одне від одного, — це свідомо йти на значне зменшення прибутку. Чи задовольняє таке становище нових хазяїв?

Тепер треба думати, як укладати договори на електропостачання. Я, як енергетик, маю право порадити: у договорах повинні бути визначені обов'язки обох сторін. Щоб це не була гра в одні ворота: ви не заплатили — ми від'єднали. Електроенергія має подаватися належної якості і за частотою, і за напругою, і без перебоїв. Я вчасно платив, а ви від'єднали, завдали мені збитків — теж маєте відповідати.

У Казахстані енергопостачальні організації викупили американці. Ми посилали туди своїх людей вивчати. Треба прямо сказати: система енергопостачання там пішла вперед. За рахунок встановлення підвищених тарифів, посилення дисципліни оплати за електроенергію.

***КОМЕНТАР ВЛАСКОРА.* Згадайте літописну легенду, як варягів запросили, щоб порядок у нас навели... За десять років ми так і не навчилися вчасно платити за електроенергію за економічно обгрунтованими тарифами. Іноземні компанії заплатили мільйони, щоб купити право навчати нас цього, — порядок наводити. До речі, стосується це не тільки рядових громадян чи керівників підприємств, а й держави. Бо доходило вже до того, що от-от мала згаснути лампочка і в камері житомирської в'язниці, де відбуває довічне ув'язнення серійний убивця Онопрієнко...**

Ясно одне: коли борги вибиватимуть «іноземці», відповідати в уряді за енергетику стане легше.

Олексій КАВУН.

Житомир.

Войовничі караїми нерідко приєднувалися до козаків

У сучасні волинські Афіни кличе молодь Національний університет «Острозька Академія»

Національний університет «Острозька Академія», якому виповнюється 425 років, — єдиний серед вузів України має міжнародний приз «За якість» Міжнародного трейд-клубу в Парижі, чим вкотре підтверджено європейський рівень підготовки ним кадрів.

Якщо вдатися до історії, то своєю другою назвою — волинські Афіни у XVI—XVII ст. Острог завдячує саме Острозькій слов'яно-греко-латинській академії — першому вищому навчальному закладові Східної Європи, заснованому 1576 року князем Василем (Костянтином) Острозьким. Фінансово підтримувала академію і його племінниця Гальшка, княжна Острозька.

З Острозькою академією пов'язують ренесанс українського народу. Саме тут, в Острозі, Іван Федоров заснував кириличну друкарню. Тут побачили світ перша повна друкована слов'яномовна Біблія (1581 р.), перший слов'янський Буквар (1580 р.), перша слов'янська Граматика (1619 р.)...

Михайло Грушевський назвав Острозьку Академію «першим огнищем нової освіти, нового шкільництва, нового духовного життя». На жаль, близько 1636 року академія припинила своє існування, проте система шкільництва, вироблена нею, не зникла безслідно: естафету української освітньої традиції перейняв Київ, де було відкрито Києво-Могилянську академію. І лише із здобуттям Україною незалежності стало можливим відродити в провінційному Острозі Острозький вищий колегіум, якому указом Президента України в 2000 році надано статус Національного університету «Острозька Академія».

Навчальний заклад цього справді заслуговує, бо ректор університету Ігор Пасічник разом з колективом багато робить для того, щоб вуз був справжнім вогнищем науки, як це було за першого ректора Герасима Смотрицького. Чи ж не тому сюди, до Острога, їде за знаннями молодь з усіх куточків України, в тому числі з Києва, Львова, Харкова, Одеси, де не бракує вузів.

Що приваблює спудеїв в Острозькій Академії? Новітні освітні технології, високий рівень кваліфікації викладацького складу, хороша матеріально-технічна база (комп'ютерні класи, фонолабораторія, сучасні лінгафонні кабінети, мультимедійна апаратура, віртуальні бібліотеки, редакційно-видавничий відділ, ресурсний центр тощо), наукова бібліотека з найновішою літературою, старовинними рукописами та стародруками...

Університет готує фахівців з правознавства, економіки, культурології, документознавства й інформаційної діяльності, історії, іноземної філології за такими освітніми рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр.

— Вступне тестування проходить за один день, — розповідає ректор Ігор Пасічник. — Усі абітурієнти складають однаковий тест із семи модулів. Гуманітарні науки (література або історія) та природничі (біологія, хімія, фізика) складають за вибором вступника. Залежно від спеціальності модулі поділяють на профільні та непрофільні, а підсумковий бал визначають шляхом знаходження суми рейтингів з профільних модулів та середнього арифметичного з рейтингів модулів, що входять до загальноосвітнього блоку.

Навчатися в університеті нелегко, але цікаво, бо діє модульно-рейтингова система. До співпраці залучають кращі інтелектуальні сили України і зарубіжжя. Спудеї мають можливість не лише стажуватися за кордоном, зокрема у США, Канаді, Німеччині, Швейцарії, Швеції, Польщі, Словенії тощо, а й брати участь в обмінних проектах: двосторонньому Канада — Україна, тристоронньому Канада — Польща — Україна, в основі яких — волонтерська праця.

В НУ «Острозька Академія» діють «Братство Спудеїв» — вища форма студентського самоврядування і наукове студентське товариство «Академік», яке реалізує наукові інтереси його членів, сприяє розвитку їх активної наукової діяльності і творчого ставлення до навчального процесу. Є всі умови для змістовного відпочинку та занять спортом.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

На знімку: ректор Ігор Пасічник з міжнародним призом «За якість».

Фото Миколи КОЛОДЯЖНОГО.

Надзвичайна ситуація

Шугала блискавка в системі

Це явище, можливо, буде розгадане. Але досі такого, мабуть, не було.

Днями близько 22-ї години незрозуміло яким чином під час грози кульова блискавка влучила у систему водяного опалення приватного будинку Лугай в Ізюмі, що у Харківській області. Дводюймова труба опалення враз розжарилася до червоного кольору. А тому в ній чітко спостерігався рух кульки діаметром 2—3 см, котра світилася яскраво-фіолетовим кольором. Від високої температури закипіла вода, труба почала вібрувати. У цей час між трубою і кріпильним штирем спостерігалося сильне іскріння. Зрештою труба відірвалася.

Блискавка у системі опалення бушувала досить довго. На місце події прибули члени міської комісії з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, пожежна охорона. Але вони безсилі були що-небудь вдіяти. Та за таких умов і небезпечно було щось робити. Здійснити відеозапис цього рідкісного явища природи не вдалося — відмовила камера.

Тільки о 3 годині 30 хвилин цю НС було ліквідовано, і господарі змогли повернутися у своє помешкання.

Того ж дня в селі Червоний Шахтар Ізюмського району від удару блискавки також під час грози загинули дві дівчинки — 17-річна Вероніка і 13-річна Олена, які пасли корів. Батько загиблих Євген П'ятенко працює електриком в ізюмському міськгазі. Це ж треба!

Володимир ПАШИНСЬКИЙ, Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Оголошення

Свято, що не забудеться ніколи...

У попередньому числі нашої газети було вміщено добірку про святкування сторіччя футболу на Закарпатті. Але ця дата варта неодноразової «ін'єкції».

Казати про любов до футболу у цьому чарівному краї, значить нічого не сказати. Він для тамтешніх мешканців — на рівні релігії. Тож недарма чималий загін місцевих вихованців виступав в найелітніших клубах колишнього Союзу. А найяскравіші серед них вважалися зірками світового футболу. Скажімо, нинішній віце-президент ФК «Динамо» (Київ) Йожеф Сабо — багаторазовий чемпіон і володар Кубка СРСР, бронзовий призер чемпіонату світу й Олімпійських ігор. Перший справжній професіонал, як його охрестили в колишній нашій спільній країні.

До речі, під орудою пана Сабо динамівці вигравали «золото» вже в незалежному чемпіонаті своєї молодої держави. А результат національної збірної за часів керування нею Йожефом Йожефовичем — поки що найліпший.

Та повернімося до свята. Сам Йожеф Сабо, а з ним і його друзі й соратники — динамівці-ветерани Євген Рудаков, Василь Турянчик, В'ячеслав Семенов, Стефан Решко, Василь Євсеєв, Олександр Дамін, Віктор Насташевський, Валерій Зуєв, Сергій Кузнецов, Віктор Кондратов, Юрій Калитвинцев, Сергій Шматоваленко, об'єднані в команду, зіграли товариський матч на полі стадіону «Авангард» з місцевим ветеранським колективом.

Звичайно, вболівальники, яких на трибунах зібралося дуже багато, підтримували своїх. Але один із них, сам колись добрий футболіст, Золтан Іванович Галайда сказав: «Так і в складі киян, яких дуже любимо, є чимало наших краян».

Знаючи Сабо, ніхто навіть і думки не мав про якусь там дружню домовленість. Гості перемогли — 3:2. У них двічі відзначився Насташевський і раз Калитвинцев. У господарів у ворота Рудакова влучили Василь Мартиненко та Юрій Чирков.

А потім був календарний поєдинок першості країни — **«Закарпаття» (Ужгород) — «Динамо-2» (Київ)**, на який зібралося сім тисяч уболівальників. Кияни одразу дали зрозуміти, що не збираються виконувати роль «подарунка» на святі закарпатців. І не приїхали, як кажуть, номер відбувати. Тому весь час вони вели перед. Особливо радів їхній форвард — африканець Лакі Ідахор, який відзначився на 5-й і 37-й хвилинах. Ще у динамівців забили Мотуз (51) та Єрмоленко (61).

А підопічні Юрія Калитвинцева зайвий раз переконалися, що наздоганяти завжди важко. Але як приємно, коли досягаєш мети на останніх хвилинах, вятовуєш матч.

На трибуні Йожеф Сабо — весь у грі

Це вдалося Сергієві Богатирьову (85). Взагалі капітан господарів (до речі, вихованець луганського футболу) справив найліпше враження. І не тому, що відзначився хет-триком (на його рахунку ще два влучення — на 33-й і 69-й хвилинах, обидва з пенальті). Головне, що у Богатирьова, на думку авторитетних у футболі людей, є всі задатки хорошого майстра. Ще один м'яч у закарпатців провів Володимир Маковський (63).

Отже, бойова нічия — 4:4. Господарі виступали в такому складі: Ковтун, Єсип (Кутас, 46), Оксимець, Журка (Телегін, 75), Слюсар (Саутін, 74), Карабкин, Богатирьов, Когутич, Бундаш (Продан, 46), В. Маковський, М. Маковський (Пінчук, 64); гості: Сухина, Красноперов, Черников, Яланський, Радченко, Лисицький (Попов, 55), Скоба, Єрмоленко (Лозинський, 65), Ідахор (Лучук, 55) Шевелюхін, Мотуз (Ільницький, 62).

А після цього був феєрверк, вручення на подіумі нагород гравцям і тренерам «Закарпаття», які завоювали путівку до вищої ліги, президентом ФФУ, народним депутатом України Григорієм Суркісом і головою обласної держадміністрації Геннадієм Москалем. Був присутній на стадіоні і вітав футболістів перший заступник Голови Верховної Ради України Віктор Медведчук.

До речі, чудові призи і кубки були виготовлені берегівською фірмою «ВІЖИБУ», яку очолює Юрій Гецко. На честь футболістів «Закарпаття» співали популярні Ані Лорак та Валерій Малишев.

Виокремимо внесок у загальну справу Молодіжного футбольного союзу України, який надіслав до Ужгорода цілий загін підтримки: фан-балет, гурт барабанщиць, вихованців столичного циркового ліцею. Кияни, якими керував знаний майстер своєї справи Петро Лавренюк, показали високу культуру вболівання. Був і фан-парад двохсот киян і не менші кількості місцевих уболівальників, що пройшов центром міста до стадіону.

А коли завечоріло, небо над Ужгородом розквітло святковим салютом. Відбувся також концерт у нічному клубі «Армагедон»...

Швидко пролетить міжсезоння, і «Закарпаття» зіграє перший свій матч у вищій лізі. Новачка одразу кидають на потужні «артилерійські батареї» донецького «Шахтаря» на його полі. Що ж, побажаємо дебютантові не втрачати сили духу, бути мужніми і не гнути спини перед авторитетами. Можливо, підлікується до того часу знаний бомбардир Віктор Леоненко. Його допомога команді тепер особливо потрібна. А чемпіонат вищої ліги до Ужгорода прийде 15 липня, коли «Закарпаття» прийматиме дніпропетровське «Дніпро».

Іван ГУДЗОВАТИЙ;
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Ужгород.

Фото Кирила КРИЖАНОВСЬКОГО і Юрія ВЕНГЕРЕША.

На лаві запасних «Закарпаття» на передньому плані Юрій Калитвинцев і Сергій Шматоваленко — керманичі дебютанта вищої ліги

Після матчу ветерани сфотографувалися на згадку

Переможними стежками

Спортивне орієнтування

■ **Пардубіце (Чехія).** Тут відбувся чемпіонат Європи серед спортсменів не старше 18 років, включений МОК до програми змагань олімпійських надій — The olimpic hopes competitions of the visegrad group countries. На старт вийшло 17 команд.

Першою на трасі відзначилася вихованка херсонської школи орієнтування, а тепер киянка — першокурсниця Національної аграрної академії Вікторія Плохенко, яка стала чемпіонкою серед 17—18-річних дівчат на класичній дистанції. Серед юнаків цієї вікової категорії бронзову медаль в особистій першості виборов студент Сумського державного аграрного університету Євген Кандибей. У першості серед дівчат 1985—1986 років народження високе п'яте місце посіла Ярослава Тригуб'як із селища Татарів (Івано-Франківська область).

Золотою виявилася українська юніорська естафетна команда. Чемпіонами Європи стали спортсмени 1983—1984 років народження — мукачівець, студент Ужгородського національного університету Сергій Бабич, студент Харківського державного інституту фізкультури Павло Ушкварок та вже знайомий нам Євген Кандибей.

За кількістю медалей українська команда, яку очолювали тренери Микола Опанасенко (Харків) та Віталій Щербина (Київ), посіла третє місце слідом за чехами та угорцями.

Олександр ЦЕПУРДЕЙ.

Футбол

Таки знайшли собі спаринг—партнера...

Вірніше, нас знайшли латиші й данці. Перші призначили побачення нашій національній збірній. І цей товариський поєдинок має відбутися 15 серпня в Ризі. І присвячено його 80-річчю футболу Латвії. А датська «молодіжка» зголосилася завітати до нас. І того само дня, що й у латвійській столиці «дорослі», підопічні Володимира Онищенка в Києві позмагаються з посланцями королівства Датського.

Чемпіонат завершено, але розбірки тривали

Бюро ПФЛ покарало запорізький «Металург» за порушення регламенту. З'ясувалося, що в матчі останнього туру 10-го чемпіонату між запоріжцями та маріупольцями у складі господарів на поле вийшов футболіст Віктор Мельник. А у нього був перебір жовтих карток. Отже, рахунок 1:0 скасовано. Запоріжцям зараховано технічну поразку. А маріупольці отримали додаткові три очки і стали четвертою командою турніру. Одне слово, підсумкова турнірна таблиця набула дещо іншого вигляду.

	В	Н	П	М	О
ДИНАМО	20	4	2	58—17	64
ШАХТАР	19	6	1	71—21	63
ДНІПРО	17	4	5	37—18	55
Металург М	13	4	9	35—26	43
Металург Д	11	9	6	30—24	42
ЦСКА	10	10	6	30—23	40
Таврія	8	9	9	24—31	33
Металург Зп	8	8	10	27—31	32
Металіст	8	7	11	27—37	31
Карпати	9	3	14	33—42	30
Кривбас	6	6	14	22—36	24
Ворскла	6	5	15	16—29	23
СТАЛЬ	3	6	17	19—49	15
НИВА	2	3	21	20—65	9

***

Учора в столичному президент-готелі «Київський» відбулася чергова конференція ПФЛ.

Турнір фінішував

Першість країни. Перша ліга. 34-й тур.
«Дніпро-2» — «Прикарпаття». 2:1. «Борисфен» — «Чорноморець». 0:0. «Буковина» — «Зірка». +:-. «Металург» — «Черкаси». +:-. «Вінниця» — «Шахтар-2». 1:0. «Волинь» — ЦСКА-2. 7:0. «Спартак» — «Миколаїв». 1:2. «Поліграфтехніка» — «Львів». 0:1.

У підсумковій турнірній таблиці учасники розташувалися так: «Динамо-2» — 68 очок, «Закарпаття» — 64, «Поліграфтехніка» — 63, «Миколаїв» — 59, «Львів» — 58, «Чорноморець» — 57, «Металург» — 50, ЦСКА-2 — 46, «Волинь», «Вінниця» — по 44, «Дніпро-2», «Борисфен», «Шахтар-2» — по 43, «Прикарпаття» —42, «Зірка» — 40, «Черкаси» — 34, «Спартак» — 31, «Буковина» — 26.

Далі Мендоси не поїхали...

Чемпіонат світу серед юніорів (U-20).
Аргентина. 1/8 фіналу. США—Єгипет. 0:2. Франція—Німеччина. 3:2. Аргентина—Китай. 2:1. Бразилія—Австралія. 4:0. Коста-Ріка—Чехія. 1:2. Ангола—Нідерланди. 0:2. Гана—Еквадор. 1:0.

Україна—Парагвай. 1:2. **Бенітес, 19, Гонсалес, 43 — Белік, 90.**

Україна: **Руденко, Пасічниченко, Шершун, Симоненко, Комарницький, Белік, Валєєв (Герасименко, 57), Хистєв, Даниловський (Смалько, 70), Наконечний, Гай (Стоян, 58).**

Парагвай: **Баррето, Девака, Мартінес, Бенітес, Фретес, Да Сільва (Вільяльба, 89), Гонсалес (Фатега, 78), Сальседо, Гіменес (Естігаррибія, 66), Барейро, Дель Пуерто.**

Арбітр **— Хосе Фернандес (Гондурас).**

28 червня. Мендоса. Стадіон «Мальвінос Аргентінос». 9 000 глядачів.

Те, що наша збірна увійшла до числа 16 найсильніших у світі, — досягнення неабияке. Але й парагвайський «горішок» розколоти їй було цілком до снаги. Залишається тільки лікті кусати, пригадуючи, як парагвайці відкрили рахунок із положення «поза грою». Згодом арбітр ще й не призначив пенальті у ворота своїх співконтинентників. А наш Наконечний примудрився не добити м'яча у порожні ворота, коли його випустив з рук Баррето після фірмового потужного удару Шершуна зі штрафного.

Але з перших хвилин було видно, що то за орли — парагвайці. Виходячи з того, яку гру вони нам запропонували, слід, либонь, було діяти жорсткіше, нахабніше, швидше. Саме так діяли українці на останніх хвилинах поєдинку. Красивий гол забили, але забракло часу, щоб встановити бодай рівновагу.

1/4 фіналу. Аргентина—Франція. 3:1. Гана—Бразилія. 2:1. Чехія—Парагвай. 0:1. Нідерланди—Єгипет. 1:2.

Завтра у півфіналах зустрічаються: Гана—Єгипет, Аргентина—Парагвай.

Вісті з Чорнобиля

Приклад показують США

Без гарячої води ані туди, ані сюди. Це скрізь і всюди. А особливо на промисловому майданчику зупиненої Чорнобильської АЕС.

Ще в лютому 1997 року фахівці США та України здійснили технічний аналіз для визначення майбутніх потреб проммайданчика в гарячій воді та парі. Дійшли висновку: добудувати котельню, спорудження якої було зупинено у 1991 році через брак коштів. У результаті цієї інтегрованої міжнародної оцінки американці погодилися взяти на себе переважну частку фінансування добудови і монтажу обладнання котельні. Було визначено: частка України становитиме 7,5 мільйона, а США—32,5 мільйона доларів.

І ось 29 червня відбулося відкриття сучасної котельні. Були присутні і фахівці Сполучених Штатів, які брали безпосередню участь у її проектуванні та будівництві. Очолював делегацію посол США в Україні Карлос Паскуаль.

Це добрий початок і приклад конкретної допомоги міжнародного співтовариства у здійсненні заходів із виведення ЧАЕС із експлуатації.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Фотофакт

У галереї мистецтв Національного університету «Києво-Могилянська академія» пройшов вечір пам'яті видатного українського кіноактора, режисера, кінодраматурга Івана Миколайчука.

Фото Юрія ІЛЬЄНКА (Укрінформ).

Прийняттям Конституції парламентаризм не завершується

Міжнародна науково-практична конференція «Парламентаризм в Україні: теорія та практика» проходила в будинку Верховної Ради. Відкриття конференції та її пленарне засідання відбувалося в залі, де свого часу було ухвалено Декларацію про державний суверенітет України, Акт проголошення незалежності України, прийнято Конституцію нової держави —України.

Відкриваючи конференцію, Голова Верховної Ради Іван Плющ зазначив, що з прийняттям Конституції України процес становлення парламентаризму в нашій державі вважати завершеним неможливо і помилково. Іван Степанович відзначив, що розвиток парламентаризму в Україні має декілька напрямів, зокрема: вдосконалення механізму реалізації конституційного принципу поділу влади, правове регулювання функціонування парламенту як єдиного органу законодавчої влади в Україні, наповнення законодавчої функції парламенту новим змістом, вжиття заходів щодо вдосконалення представницької функції парламенту. Доповідь Голови Верховної Ради Івана Плюща, що зачіпала основні проблеми розвитку парламентаризму в Україні, надрукована нашою газетою.

Удосконаленню діяльності Верховної Ради України, її структури та місця в системі органів влади, ролі парламенту в забезпеченні судово-правової реформи, діяльності органів прокуратури, місцю та ролі опозиції в українському суспільстві, іншим актуальним проблемам парламентської реформи були присвячені виступи голови Верховного Суду Віталія Бойка, голови фракції соціалістів і селян «Лівий центр» народного депутата України Олександра Мороза, голови Конституційного Суду Віктора Скоморохи, міністра юстиції Сюзанни Станік, директора Інституту законодавства Верховної Ради, заступника голови оргкомітету з проведення конференції Віталія Опришка, Генерального прокурора Михайла Потебенька та багатьох інших.

Сьогодні для України, відзначила С. Станік, актуальним є питання, яким має бути парламент: однопалатним чи двопалатним. При цьому вона нагадала, що, виходячи з того, що Україна є унітарною державою, наша Конституція передбачає однопалатну структуру парламенту. Водночас дуже важливим є волевиявлення українського народу на всеукраїнському референдумі. У зв'язку з цим міністр юстиції вважає, що «ідеологія двопалатності повинна бути сприйнята і реалізована в законодавчому порядку». У своєму виступі С. Станік також зупинилася на виборі типу виборчої системи, який впливає на політичний і персональний склад Верховної Ради. Від вибору виборчої системи залежить і те, хто прийде працювати в парламент і чи будуть народні обранці справді представниками народу.

На конференції було висловлено різні точки зору на парламентаризм в Україні. Наприклад, на думку народного депутата України Василя Сіренка, парламентаризму в Україні немає. Учасники конференції, вважає В. Сіренко, прийшли «науково помріяти про парламентаризм», а його в Україні немає, тому що уряд формує не парламент. Саме питання формування уряду і є серцевиною парламентаризму: якщо його (уряд) формує представницький орган, обраний українським народом, то цей уряд і повинен втілювати сподівання українського народу на краще життя і нести перед народом відповідальність.

Після пленарного засідання конференція продовжила роботу в секціях: загальнотеоретичні та практичні проблеми розвитку парламентаризму в Україні; вдосконалення правового статусу Верховної Ради України та її комітетів; організаційно-правові засади законотворчого процесу в Україні.

Завершилася робота конференції прийняттям рекомендацій Верховній Раді України, Інституту законодавства Верховної Ради України та Міністерству освіти і науки України. Зокрема, конференція рекомендувала Верховній Раді прискорити розроблення та прийняття законів «Про Верховну Раду України», «Про Регламент Верховної Ради України», «Про призначення та проведення всеукраїнських референдумів за народною ініціативою», «Про парламентський контроль та контрольну діяльність Верховної Ради України», «Про тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України» та інших, які визначають правовий статус Верховної Ради, а Інститутові законодавства Верховної Ради — розробити проект концепції парламентської реформи в Україні.

Пленарні засідання конференції вів заступник Голови Верховної Ради України, голова організаційного комітету з проведення конференції Степан Гавриш.

Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Другий Всеукраїнський фестиваль і конкурс «Голос України»

Навіть час тріщав по швах

Ні Стінгу, ні Мірей Матьє не снилася така експресивна публіка, як та, що штурмує Національний палац культури «Україна» під час звітів майстрів мистецтв та народної творчості. Мегазірки можуть лише марити сценою, що навіть без зусиль Краснова нагадує святкову коробку з кольоровими фантиками. Або — пересувний музей етнографії, в якому реальні люди в розкішних рукотворних строях грають обрядові сюжети зі свого реального життя.

Звіт Чернівецької області став справжнім Везувієм. Нічого дивного. Буковина — найстрокатіша в етнічному відношенні земля. До того ж вона подарувала країні найбільшу кількість голосистих корифеїв та видатних інструменталістів. Патріарх оперного співу Дмитро Гнатюк **(на знімку)** — з Буковини. Володимир Івасюк, Назарій Яремчук, Андрій Шкурган, Микола Мозговий, Ян Табачник, Павло Дворський — також звідти. Перший український космонавт Леонід Каденюк — теж буковинець. Ця земля розщедрилася на єдиного та неповторного Івана Миколайчука. Ясна річ, було складно втиснути в рамки одного концерту всю живу гордість і всю пам'ять про тих, кого вже немає.

Концерт тривав надто довго — п'ять з половиною годин. Елементарні уявлення про межу слухацького сприйняття було повністю розмито. Звичайно, можна було б пожертвувати цією всеохоплюваністю, заздалегідь викресливши з програми через один виступи, адекватні один одному, виключити схожі колективи та до нестерпного протяжні номери. Деяким виправданням «гумовості» концерту можуть стати слова відомого ведучого Василя Ілащука (теж колишнього чернівчанина): «Для тих, хто на сцені, це — справжнє свято. Для багатьох це — єдина нагода побувати в столиці та показати свою майстерність».

Унікальні та справді народні артисти принесли нам хвилини істинного задоволення. Взяти хоча б Інну і Сергійка Москалів з високогірного селища Путила. (Як таким жовторотикам підкоряються невловимі синкопи рідних наспівів?..). Або ж — фольклорну композицію «На буковинському весіллі». Можливо, в житті все дещо по-іншому. Однак і те, що показували на сцені самодіяльні артисти з різних районів Чернівеччини, заворожувало. А ще запрошували повеселитися на такому святі — з його вишиваними спідницями, плетеним взуттям, копіюючи тіточок, які танцюють з подушками. А молдавська «Кодреняска» у виконанні ансамблю «Мерцишор» із с. Волока? Це ж, даруйте за паралель, — українське фламенко: так, ритми інші, але та сама поліритмія, та сама пристрасть і складність малюнку для шалених ніг. А незвичайне джазфолк-тлумачення хрестоматійної «Гуцулки Ксені» від народного театру-студії «Гердан»?..

На жаль, більшість вражень за браком газетної площі залишаться при нас. Нагадаємо: щоразу ми присутні на звітах з особливою місією. Обираємо лауреатів акції «Голос України» — кращих солістів-вокалістів. Уявіть собі, як було непросто у випадку Буковини. Почнемо з того, що за свою область виступив першокласний баритон Андрій Шкурган, якого нині побачити в Україні можна хіба що на врученні співакові Національної премії імені Т. Шевченка.

Гірка, прекрасна, прониклива лірика — це вже про вокальну присвяту Марії Миколайчук її геніальному чоловікові... На жаль, парад зірок естради після задовгого концерту було зібгано. (Хоча, незважаючи на цейтнот, деякі дозволили собі по кілька пісень). А були в переліку відомих Роман Копов, Ольга Добрянська, Павло Дворський, Катя Бужинська, Іво Бобул, Лілія Сандулеса, Ян Табачник...

Наслухавшись знаменитостей, ми розгубилися. А потім дійшли, як нам здається, справедливого в такій ситуації рішення. Нашою лауреаткою стала учениця Чернівецької гімназії дочка незабутнього Назарія Яремчука — Марічка Яремчук з її життєствердною пісенькою. (До слова, його сини-консерваторці Дмитро та Назарій також підтримали Буковину піснею). Про те, як поставилася дівчинка до свого першого лауреатства після першого в житті виходу на сцену, читайте в одному з наступних номерів «ГУ».

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311114.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
Internet: http://uamedia.visti.net/golos